C/2026/4637

3.9.2026

SDĚLENÍ KOMISE

Pokyny k uplatňování nařízení (EU) 2024/3015, kterým se na trhu Unie zakazují produkty pocházející z nucené práce

(C/2026/4637)

1. Úvod 4
2. Právní rámec 5
2.1 Ústavní rámec EU 5
2.2 Mezinárodní právní rámec 5
3. Oblast působnosti nařízení 6
3.1 Produkty a hospodářské subjekty v oblasti působnosti nařízení 6
3.2 Definice nucené práce 7
3.2.1 Práce nebo služba 7
3.2.2 Absence dobrovolného souhlasu (nedobrovolnost) 7
3.2.3 Donucení 7
3.3 Typy nucené práce 8
3.3.1 Nucená práce ukládaná soukromými subjekty 8
3.3.2 Státem nařízená nucená práce 8
3.3.3 Dětská nucená práce 8
3.4 Ukazatele rizik pro identifikaci nucené práce 9
4. Proces šetření 9
4.1 Šetření možných porušení zákazu nucené práce 9
4.2 Rozsah procesu šetření 9
4.3 Přístup založený na posouzení rizik ke stanovení priorit a zaměření šetření 10
4.3.1 Kritéria pro identifikaci produktů a stanovení prioritních případů k šetření 10
4.3.2 Identifikace hospodářských subjektů pro fáze šetření 11
4.4 Posuzování informací 12
4.4.1 Shromažďování a posouzení dostupných informací 12
4.4.2 Relevantní zdroje informací 12
4.5 Předběžná fáze šetření 12
4.5.1 Vyžádání informací od hospodářských subjektů 12
4.5.2 Vyžádání informací od „jiných dodavatelů produktů“, jiných zúčastněných stran a další zjišťování skutečností 13
4.5.3 Posouzení a ukončení předběžné fáze šetření 14
4.6 Šetření 15
4.6.1 Právo hospodářského subjektu být informován a být vyslechnut 15
4.6.2 Vyžádání informací od hospodářských subjektů 15
4.6.3 Kontaktování jiných relevantních zúčastněných stran a inspekce na místě 15
4.6.4 Důvěrnost šetření 16
4.6.5 Výsledek šetření 16

4.7 Spolupráce hospodářských subjektů s příslušnými orgány a informace, které lze požadovat 17
4.7.1 Příklady informací o opatřeních hospodářského subjektu za účelem identifikace, prevence, zmírnění, odstranění nebo nápravy rizik nucené práce 17
4.7.2 Příklady informací o pracovních podmínkách na místě údajné nucené práce 18
4.7.3 Příklady informací o produktu, u něhož je údajně porušován zákaz nucené práce. 18
4.8 Rozhodnutí o porušení zákazu nucené práce 19
4.8.1 Zjištění porušení zákazu nucené práce 19
4.8.2 Prokázání porušení v případě nespolupráce 21
4.8.3 Obsah rozhodnutí 22
4.8.4 Dodavatelské řetězce strategického nebo kritického významu pro EU 23
4.9 Přezkum rozhodnutí a odvolání 24
4.9.1 Žádosti o přezkum rozhodnutí 24
4.9.2 Žádost o zrušení rozhodnutí po jeho splnění a informace, které mají hospodářské subjekty předložit 24
4.9.3 Správní a soudní odvolání proti rozhodnutí 25
4.10 Koordinace a spolupráce při šetření a vymáhání 25
4.10.1 Koordinace mezi vnitrostátními orgány v rámci členského státu 25
4.10.2 Koordinace s orgány činnými v trestním řízení a součinnost s trestním řízením 26
4.10.3 Koordinace, spolupráce a vzájemná pomoc příslušných orgánů a Komise 26
5. Vymáhání a sankce 27
5.1 Vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu 27
5.1.1 Vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu v rámci EU 27
5.1.2 Vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu na hranicích 28
5.1.3 Identifikace produktů na hranicích 29
5.1.4 Pozastavení propuštění produktů do volného oběhu a oznámení příslušným orgánům 29
5.1.5 Propuštění do volného oběhu nebo k vývozu 30
5.1.6 Zamítnutí, zabavení a odstranění 30
5.2 Sankce 30
5.2.1 Důvody sankcí 31
5.2.2 Výpočet sankcí 31
6. Pokyny pro hospodářské subjekty k náležité péči ve vztahu k nucené práci 34
6.1 Účel 34
6.2 Právní předpisy EU týkající se náležité péče 34
6.3 Co je náležitá péče ve vztahu k nucené práci? 35
6.3.1 Náležitá péče jako účinný nástroj proti nucené práci 35
6.3.2 Charakteristiky náležité péče 35
6.3.3 Spolupráce se zúčastněnými stranami 36

6.4 Proces náležité péče 36
6.4.1 Krok 1: Začlenit náležitou péči v oblasti nucené práce do firemních politik a systémů řízení rizik 37
6.4.2 Krok 2: Identifikovat a posoudit rizika nucené práce v provozech, dodavatelských řetězcích a obchodních vztazích společnosti. 39
6.4.3 Krok 3: Předcházet rizikům nucené práce, zmírnit je a odstranit 41
6.4.4 Krok 4: Monitorovat a posuzovat provádění a výsledky 43
6.4.5 Krok 5: Informovat o tom, jak jsou řešena rizika 44
6.4.6 Krok 6: Zajistit nápravu nebo spolupracovat na nápravě 45
7. Podávání informací o možném porušení zákazu nucené práce 47
7.1 Úvod 47
7.2 Předkládání informací 47
7.2.1 Předkládání informací 47
7.2.2 Poskytované informace 47
7.2.3 Kontaktní údaje 47
7.3 Obvinění z nucené práce 48
7.4 Důkazy o nucené práci a podpůrné dokumenty 48
7.5 Informace o dotčených hospodářských subjektech a/nebo produktech 48
7.6 Jak se bude s poskytnutými informacemi nakládat? 49
7.6.1 Úvodní posouzení 49
7.6.2 Dialog s předkladatelem 49
7.7 Důvěrnost a ochrana údajů 50
7.7.1 Zachování důvěrnosti 50
7.7.2 Nakládání s osobními údaji 50

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ

Tyto pokyny plní povinnost stanovenou v článku 11 nařízení o nucené práci ([1]) (dále jen „nařízení“ nebo „nařízení o nucené práci“) a mají podpořit jeho provádění ([2]). Jsou určeny příslušným orgánům odpovědným za provádění nařízení a celním orgánům, hospodářským subjektům, spotřebitelským sdružením, organizacím občanské společnosti, odborům a dalším zúčastněným stranám.

Tyto pokyny mají sloužit čistě jako metodický dokument – právně závazné je pouze znění samotného nařízení. Závazný výklad právních předpisů EU spadá do výlučné pravomoci Soudního dvora Evropské unie. Názory vyjádřené v tomto dokumentu nepředjímají postoj, který může Evropská komise zaujmout u Soudního dvora. Komise ani osoby jednající jejím jménem nenesou odpovědnost za to, jak budou informace obsažené v těchto pokynech použity.

Tyto pokyny jsou stanoveny jako vodítko pro uplatňování nařízení v členských státech a na Islandu, v Lichtenštejnsku a Norsku jako signatářích Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP), jakož i ve Spojeném království, pokud jde o Severní Irsko, v souladu s Windsorským rámcem ([3]), po doplnění nařízení do příslušných dohod. Odkazy na Unii, EU nebo jednotný trh je proto třeba chápat tak, že zahrnují EHP nebo trh EHP, jakož i Spojené království, pokud jde o Severní Irsko.

V souladu s požadavky nařízení byly tyto pokyny vypracovány po konzultaci se všemi zúčastněnými stranami, včetně mezinárodních organizací, členských států, podniků a podnikatelských sdružení, odborů a organizací občanské společnosti. Na podporu konzultačního procesu Komise vytvořila skupinu odborníků na nucenou práci ([4]), vyhlásila výzvu k předkládání faktických podkladů ([5]), k níž obdržela 160 příspěvků, a vedla cílené konzultace. Pokyny mohou být v průběhu času podle potřeby měněny a aktualizovány.

1. **ÚVOD**

Nařízení stanoví závazná pravidla, která hospodářským subjektům zakazují uvádět na trh EU produkty pocházející z nucené práce a vyvážet je z trhu EU. Jejím cílem je zlepšit fungování jednotného trhu tím, že přispěje k zachování spravedlivého a transparentního trhu a zajistí rovné podmínky podnikům na jednotném trhu a zároveň podpoří odpovědné chování podniků působících v EU i mimo ni. Cílem nařízení je rovněž přispět k boji proti praktikám nucené práce, včetně cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje 8.7, kterým je vymýcení nucené práce do roku 2030.

Nařízení ukládá hospodářským subjektům povinnost dosáhnout výsledku. Neukládá sice společnostem žádné konkrétní povinnosti náležité péče, uznává však náležitou péči jako užitečný nástroj k řešení nucené práce v dodavatelských řetězcích. Cílem těchto pokynů je proto v souladu s nařízením také objasnit, jak může náležitá péče pomoci společnostem dodržovat nařízení. Tato pravidla platí bez ohledu na to, zda k nucené práci dochází v provozovnách hospodářského subjektu nebo v rámci jeho dodavatelského řetězce.

Při provádění nařízení musí příslušné orgány a Komise dodržovat obecné zásady práva EU, jako je zásada proporcionality. Šetření se musí provádět s náležitým respektem k právu hospodářských subjektů být vyslechnut a aniž by byly dotčeny postupy podle jiných právních předpisů EU a vnitrostátních právních předpisů. Za tímto účelem nařízení vyžaduje, aby vedoucí příslušné orgány úzce koordinovaly svou činnost s jinými relevantními orgány.

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3015 ze dne 27. listopadu 2024, kterým se na trhu Unie zakazují produkty pocházející z nucené práce (Úř. věst. L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

([2]) Tyto pokyny zahrnují všechny prvky uvedené v článku 11 nařízení o nucené práci, s výjimkou pokynů pro celní orgány a hospodářské subjekty k praktickému provádění článku 27 nařízení. Jak je vysvětleno v oddíle 5.1.3, tyto pokyny budou zohledněny, pokud a až budou přijaty akty v přenesené pravomoci podle článku 27 nařízení.

([3]) Windsorský rámec je nový způsob označování Protokolu o Irsku/Severním Irsku podle společného prohlášení Unie a Spojeného království ve smíšeném výboru zřízeném Dohodou o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii č. 1/2023 ze dne 24. března 2023.

([4]) Rejstřík expertních skupin Komise.

([5]) Portál Podělte se o svůj názor, Nucená práce: Pokyny k provádění pravidel EU.

2. **PRÁVNÍ RÁMEC**

2.1 **Ústavní rámec EU**

Nařízení o nucené práci vychází ze Smluv EU ([6]) a odráží hodnoty uvedené v článku 2 Smlouvy o EU, které jsou Unii a jejím členským státům společné ([7]). Smlouvy vyžadují, aby EU a její členské státy podporovaly a prosazovaly hodnoty, jako je lidská důstojnost, lidská práva, svoboda, spravedlnost a solidarita, které, jak potvrdil Soudní dvůr, tvoří jádro identity EU a jsou zásadní pro fungování právního řádu EU ([8]).

Tyto závazky upřesňuje a umocňuje Listina základních práv EU ([9]), která výslovně stanoví, že lidská důstojnost je nedotknutelná a musí být respektována a chráněna. Listina rovněž výslovně zakazuje otroctví, nevolnictví, nucené nebo povinné práce a obchod s lidmi ([10]).

2.2 **Mezinárodní právní rámec**

Nařízení vychází z mezinárodních nástrojů, které zakazují nucenou práci ve všech formách, zejména z Úmluvy MOP č. 29 o nucené práci ([11]) a jejího protokolu z roku 2014 ([12]) a Úmluvy MOP č. 105 o odstranění nucené práce ([13]), doplněné doporučením MOP č. 203 o nucené práci ([14]). Nařízení se rovněž opírá o Úmluvu MOP č. 182 ([15]), která zakazuje dětskou nucenou práci jako jednu z nejhorších forem dětské práce ([16]), a o mezinárodní nástroje v oblasti lidských práv. K potírání nucené práce se zavázaly všechny členské státy EU, neboť všechny ratifikovaly úmluvy MOP o nucené práci č. 29 a č. 105.

Tyto pokyny zohledňují zásady a normy stanovené v mezinárodně uznávaných pokynech, zejména v následujících nástrojích:

— Pokyny OECD na podporu odpovědného chování nadnárodních podniků (dále jen „pokyny OECD pro nadnárodní podniky“) ([17]) a pokyny OECD pro náležitou péči na podporu odpovědného chování podniků (dále jen „pokyny OECD pro náležitou péči“) ([18]),

— MPO, Hard to see, harder to count (Těžké odhalit, ještě těžší vyčíslit) ([19]),

— MOP-IOE, Boj proti nucené práci – Příručka pro zaměstnavatele a podniky (dále jen „Příručka MOP-IOE“) ([20]);

— Obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv ([21]).

([6]) Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (SEU) (Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 13), článek 21; Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) (Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 47).
([7]) Nařízení o nucené práci, 3. bod odůvodnění.
([8]) Rozsudek ze dne 21. dubna 2026, Komise v. Maďarsko („hodnoty Unie“), C-769/22, EU:C:2026:326 bod 525.
([9]) Listina základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391).
([10]) Články 1 a 5 Listiny základních práv.
([11]) MOP, Úmluva č. 29 o nucené nebo povinné práci z roku 1930.
([12]) MOP, Protokol z roku 2014 k Úmluvě o nucené nebo povinné práci z roku 1930 (P029).
([13]) MOP, Úmluva č. 105 o odstranění nucené práce z roku 1957.
([14]) MOP, Doporučení č. 203 o nucené práci (doplňková opatření) z roku 2014.
([15]) MOP, Úmluva č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce z roku 1999.
([16]) MOP, Deklarace o základních principech a právech v práci, přijatá dne 18. června 1998 (Deklarace MOP z roku 1998); článek 6 Mezinárodního paktu OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech, přijatého v roce 1966, který vstoupil v platnost v roce 1976 (ICESCR); čl. 8 odst. 3 písm. a) Mezinárodního paktu OSN o občanských a politických právech, přijatého v roce 1966, který vstoupil v platnost v roce 1976 (ICCPR).
([17]) OECD (2023), Pokyny OECD na podporu odpovědného chování nadnárodních podniků.
([18]) OECD (2018), Pokyny OECD pro náležitou péči na podporu odpovědného chování podniků.
([19]) MOP (2024), Těžké odhalit, ještě těžší vyčíslit: Příručka k šetřením o nucené práci.
([20]) MOP a OIE (2025), Boj proti nucené práci – Příručka pro zaměstnavatele a podniky, třetí (revidované) vydání.
([21]) OSN (2011), Obecné zásady v oblasti podnikání a lidských práv: Provádění rámce OSN „Chránit, respektovat a napravovat“.

3. OBLAST PŮSOBNOSTI NAŘÍZENÍ

3.1 Produkty a hospodářské subjekty v oblasti působnosti nařízení

Nařízení se vztahuje na veškeré produkty pocházející z nucené práce ([22]), bez ohledu na jejich původ, druh nebo odvětví ([23]), které jsou uváděny nebo dodávány na trh EU nebo z něj vyváženy. Vztahuje se na produkty „zcela nebo zčásti" pocházející z nucené práce v kterékoli fázi těžby, sklizně, produkce nebo výroby produktu, včetně jeho opracování nebo zpracování v kterékoli fázi jeho dodavatelského řetězce, bez ohledu na to, zda k tomu dochází v EU nebo mimo ni. Produkty proto spadají do působnosti nařízení bez ohledu na velikost podílu nebo části, která pochází z nucené práce.

Definice „produktu" podle nařízení je širší než definice podle nového legislativního rámce ([24]). Kromě průmyslových produktů se nařízení vztahuje i na zemědělské produkty definované v článku 38 SFEU ([25]) a na produkty, které se těží, jako jsou nerosty a jiné suroviny.

Nařízení se vztahuje na všechny produkty, které jsou uváděny nebo dodávány na trh EU od 14. prosince 2027, a to i v případě, že produkty nebo jejich složky byly vyprodukovány nebo dovezeny do EU před tímto datem. Nevztahuje se na stahování z trhu ([26]) v případě produktů, které již byly prodány (tj. dostaly se ke konečnému uživateli), ale spíše se vztahuje na produkty, které jsou na trhu stále dostupné, např. které jsou na pultech nebo ve skladech.

Do působnosti nařízení rovněž spadají produkty nabízené k prodeji online nebo jinými prostředky prodeje na dálku, pokud je nabídka prodeje zaměřena na konečné uživatele v EU. Aby bylo možné určit, zda jsou online nabídky zaměřeny na konečné uživatele v EU, je třeba posoudit každý případ zvlášť, avšak je nutné vzít v úvahu několik faktorů. Patří mezi ně možnost zasílání do zeměpisných oblastí v rámci EU, používání jazyků a měn členského státu, platební metody specifické pro daný region a používání názvu domény registrovaného v členském státě ([27]).

Komise nebo příslušné vnitrostátní orgány mohou provádět kontroly a přijímat další nezbytná opatření v souvislosti s těmito produkty podle nařízení, i když tyto produkty v době příslušné online nabídky ještě nebyly uvedeny na trh EU.

Do působnosti nařízení nespadá poskytování služeb, i když jsou spojeny s uvedením produktu na trh, jako je doprava ([28]), skladování a logistika.

Nařízení se vztahuje na všechny hospodářské subjekty ([29]), které uvádějí nebo dodávají produkty na trh EU nebo je z trhu EU vyvážejí ([30]). Musí dodržovat zákaz produktů pocházejících z nucené práce, jak je stanoveno v článku 3 nařízení, a mohou být předmětem rozhodnutí o zákazu produktů, pokud tento zákaz porušují.

Zákaz uvádět a dodávat na trh EU nebo vyvážet z něj produkty pocházející z nucené práce ([31]) je vzhledem k závažnosti porušení lidských práv bezpodmínečný a absolutní. Za dodržování tohoto zákazu odpovídají hospodářské subjekty.

([22]) Ustanovení čl. 2 bodu 7 nařízení o nucené práci.
([23]) Včetně strategických, vojenských a obranných produktů.
([24]) Nový legislativní rámec EU (NLR) je soubor opatření, jehož cílem je zlepšit dozor nad trhem a posuzování shody u průmyslových výrobků, jako jsou strojní zařízení, hračky a elektronika.
([25]) Produkty rostlinné a živočišné výroby a rybolovu, jakož i produkty po prvotním zpracování, které mají s těmito produkty přímou souvislost.
([26]) Ustanovení čl. 1 odst. 2 nařízení o nucené práci. V jiných právních předpisech o výrobcích (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1020 ze dne 20. června 2019 o dozoru nad trhem a souladu výrobků s předpisy a o změně směrnice 2004/42/ES a nařízení (ES) č. 765/2008 a (EU) č. 305/2011, Úř. věst. L 169, 25.6.2019, s. 1) (nařízení o dozoru nad trhem) a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/988 ze dne 10. května 2023 o obecné bezpečnosti výrobků, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES a směrnice Rady 87/357/EHS (Úř. věst. L 135, 23.5.2023, s. 1) (nařízení o obecné bezpečnosti výrobků) je toto opatření označováno jako „stažení z oběhu".
([27]) Více informací naleznete v „Modré příručce" k provádění pravidel EU pro výrobky.
([28]) Nařízení o nucené práci, 18. bod odůvodnění.
([29]) Ustanovení čl. 2 bodu 9 nařízení o nucené práci.
([30]) Například producenti, výrobci, dovozci, vývozci, maloobchodníci a dodavatelé produktů, podle dané situace.
([31]) Článek 1 nařízení o nucené práci.

3.2 **Definice nucené práce**

Nařízení používá definici nucené práce podle článku 2 Úmluvy MOP č. 29 o nucené práci z roku 1930, která zahrnuje každou práci nebo službu, která se na osobě vymáhá za použití donucení a ke které se tato osoba nenabídla dobrovolně. Definice se skládá ze tří hlavních prvků: práce nebo služba, absence dobrovolného souhlasu a donucení.

Aby bylo možné určit, zda se jedná o nucenou práci, musí se v určitém okamžiku analyzovaného období současně vyskytnout nedobrovolnost i donucení. Oba prvky se mohou v praxi překrývat: pokud existuje donucení, chybí skutečný souhlas; a tam, kde podmínky činí souhlas nevěrohodným, lze důvodně usuzovat na donucení ([32]).

3.2.1 *Práce nebo služba*

Prací nebo službou se rozumí jakákoli činnost vykonávaná osobou za účelem výroby zboží nebo poskytování služeb pro potřeby jiných osob nebo pro vlastní potřebu.

Ačkoli jsou služby v definici MOP uvedeny, oblast působnosti nařízení se omezuje na produkty pocházející z nucené práce. V důsledku toho se nařízení nevztahuje na služby a domácí práce, i když jsou vykonávány nucenou prací.

Některé druhy práce jsou z definice nucené práce podle úmluvy MOP ([33]), a tedy i z oblasti působnosti tohoto nařízení, vyloučeny:

— povinná vojenská služba ryze vojenské povahy,

— výkon běžných občanských povinností,

— práce uložená na základě soudního rozhodnutí, vykonávaná pod dohledem veřejného úřadu,

— práce za mimořádných situací, jako je válka nebo přírodní pohromy,

— menší obecní služby vykonávané v přímém zájmu obce a po konzultaci s obcí.

Tyto druhy práce však mohou za určitých okolností rovněž spadat pod definici nucené práce (oddíl 3.3.2).

3.2.2 *Absence dobrovolného souhlasu (nedobrovolnost)*

Pojem „dobrovolně“ označuje svobodný a informovaný souhlas pracovníka přijmout práci a jeho svobodu tuto práci kdykoli opustit. Dobrovolný souhlas chybí, pokud zaměstnavatel nebo náborář dává nepravdivé sliby nebo když je pracovník vystaven nesvobodnému náboru, například otroctví či nucené práci, anebo když musí bez svého souhlasu vykonávat práci jiné povahy, než jaká byla uvedena při náboru. K dalším příkladům okolností, které mohou vést k nedobrovolné práci, patří neúměrné požadavky na přesčasy nebo pracovní pohotovost, práce v nebezpečných podmínkách bez náhrady nebo bez ochranných prostředků, práce za velmi nízkou či žádnou mzdu v ponižujících pracovně-životních podmínkách a práce bez možnosti svobodně ukončit pracovní poměr.

3.2.3 *Donucení*

Donucení označuje prostředky, jimiž se člověku ukládá práce proti jeho vůli, a to například prostřednictvím násilí, omezování pohybu, dlužního otroctví, zadržování mzdy nebo dokladů totožnosti a zneužívání zranitelnosti. Donucení může mít také podobu zastrašování a hrozeb, například hrozeb propuštěním nebo vyhoštěním, nebo zneužití moci, například odepření práv či výhod, anebo zneužití zranitelnosti pracovníků, například z důvodu odlehlosti pracoviště nebo toho, že se jedná o státní příslušníky třetích zemí. Pracovníci mohou být rovněž donucováni nepřímo prostřednictvím hrozeb nebo jiných forem donucení směřujících vůči jejich rodinným příslušníkům, spolupracovníkům nebo blízkým osobám.

([32]) MOP (2007), Obecný průzkum týkající se nucené práce.
([33]) Ustanovení čl. 2 odst. 2 Úmluvy MOP č. 29.

3.3 **Typy nucené práce**

Nucenou práci lze rozdělit do dvou základních kategorií podle toho, kdo ji ukládá: nucená práce ukládaná soukromými subjekty a státem nařízená nucená práce. Zahrnuje také dětskou nucenou práci, která zasluhuje samostatnou úvahu.

3.3.1 *Nucená práce ukládaná soukromými subjekty*

Nucenou prací ukládanou soukromými subjekty se rozumí nucená práce uložená soukromými osobami, skupinami nebo společnostmi. Postihuje prakticky všechny části hospodářství, přičemž většina případů se vyskytuje ve čtyřech širokých odvětvích: průmysl, služby, zemědělství a domácí práce ([34]). Nucená práce ukládaná soukromými subjekty představuje celosvětově většinu nucené práce ([35]).

3.3.2 *Státem nařízená nucená práce*

Označuje nucenou práci ukládanou státními orgány, osobami jednajícími jménem státu nebo subjekty vykonávajícími pravomoci obdobné pravomocem státu. Tato forma nucené práce vyplývá z vnitrostátních právních předpisů, politik nebo praxe a často se vyskytuje v širším společenském kontextu, charakterizovaném represivními státními aparáty a celkovým nedostatkem občanských svobod.

Úmluva MOP č. 105 doplňuje Úmluvu č. 29 tím, že uvádí určité situace, v nichž je státům výslovně zakázáno využívat nucenou nebo povinnou práci:

— jako prostředku politického nátlaku nebo politické výchovy nebo jako trestu za zaujímání nebo vyjadřování politických názorů nebo názorů ideologicky protichůdných nastolenému politickému, sociálnímu nebo hospodářskému systému,

— jako metody mobilizace a využívání pracovních sil pro účely hospodářského rozvoje,

— jako prostředku pracovní kázně,

— jako trestu za účast ve stávkách,

— jako prostředku rasové, sociální, národnostní nebo náboženské diskriminace.

Tyto formy nucené nebo povinné práce nelze za žádných okolností považovat za zákonné podle mezinárodních pracovních norem.

3.3.3 *Dětská nucená práce*

Dětská nucená práce je zvláštním typem nucené práce, který se vyznačuje specifickými charakteristikami vyplývajícími ze složitosti vztahů, jež jsou s ní spojeny. Pro účely tohoto nařízení se definuje jako práce vykonávaná dítětem (jakoukoli osobou mladší 18 let) během stanoveného referenčního období, která spadá do jedné z následujících kategorií ([36]):

— práce vykonávaná pro třetí osobu, pokud jsou dítě nebo jeho rodiče vystaveni donucení,

— práce vykonávaná s rodiči dítěte nebo pro ně, pokud jsou dítě nebo jeho rodiče vystaveni donucení,

— práce vykonávaná s rodiči dítěte nebo pro ně, pokud se rodiče sami nacházejí v situaci nucené práce,

— práce vykonávaná v nejhorších formách dětské práce, na které odkazuje Úmluva MOP č. 182 jako na všechny formy otroctví nebo praktiky podobné otroctví ([37]).

([34]) MOP (2024), Zisky a chudoba: ekonomika nucené práce.
([35]) ILO, Walk Free, and IMO, (2022), Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage.MOP, Walk Free a IOM (2022), Globální odhady moderního otroctví: nucená práce a nucené sňatky.
([36]) MOP, Těžké odhalit, ještě těžší vyčíslit, strana 3.
([37]) Jiné nejhorší formy dětské práce definované Úmluvou MOP č. 182, jako je prostituce a nezákonné činnosti při výrobě drog a obchodování s nimi, nespadají do působnosti tohoto nařízení, nejsou-li spojeny s výrobou produktů.

3.4 **Ukazatele rizik pro identifikaci nucené práce**

Mezi běžné okolnosti nebo ukazatele nucené práce patří: a) nucený nábor; b) klamání; c) zneužívání dluhu; d) nebezpečné nebo ponižující pracovní podmínky; e) vyčerpávající pracovní doba nebo pracovní režim; f) ponižující pracovně-životní podmínky; g) jiné nepřiměřené povinnosti; h) fyzické nebo sexuální násilí; i) zneužívání izolace; j) omezování pohybu pracovníků; k) zadržování peněz, majetku nebo dokladů totožnosti; l) zadržování mzdy; m) vyhrožování nebo zastrašování a n) zneužívání zranitelnosti.

Mezi běžné strukturální ukazatele relevantní pro nucenou práci uloženou státem patří: a) uvěznění a zadržování; b) manipulace s podmínkami výkonu vazby či detence; c) finanční sankce uložená státem; d) odebrání nebo odepření státních služeb, právního statusu nebo sociálních nároků; e) vyvlastnění nebo konfiskace majetku, půdy, bydlení nebo výrobních prostředků; f) pracovní sankce ukládané státem nebo státními podniky; g) právní zákaz ukončení pracovního poměru; h) sledování a sociální dohled; i) psychologický nátlak a ideologický tlak vyvolaný státem a j) kolektivní sankce a sankce ukládané třetím osobám.

Definice a podrobná vysvětlení ukazatelů, jakož i formy nedobrovolné práce a nátlaku, lze nalézt v pokynech MOP k ukazatelům nucené práce ([38]).

4. **PROCES ŠETŘENÍ**

4.1 **Šetření možných porušení zákazu nucené práce**

Hospodářské subjekty se musí zdržet uvádění produktů na trh EU ani je nesmí dovážet či vyvážet, pokud jsou zatíženy nucenou prací. Tato povinnost existuje bez ohledu na to, zda je či není zahájeno šetření. Za účelem dodržení tohoto zákazu mohou příslušné orgány zahájit šetření, jež povede k formálnímu rozhodnutí o zákazu produktu na trhu EU.

Jakékoli rozhodnutí o zákazu produktu na trhu musí být přijato až po důkladném šetření provedeném vedoucím příslušným orgánem ([39]). Tímto orgánem je buď i) Komise, pokud k domnělé nucené práci dochází mimo EU, nebo ii) příslušný orgán členského státu, pokud k ní dochází na jeho území ([40]).

Během celého procesu šetření a při přijímání rozhodnutí musí vedoucí příslušné orgány dodržovat právo EU, včetně zásady proporcionality: všechna opatření a činnosti musí být přiměřené a nezbytné ke splnění svého cíle a nesmí nadměrně zatěžovat hospodářské subjekty.

4.2 **Rozsah procesu šetření**

Účelem šetření podle nařízení je i) zjistit, zda byl porušen článek 3 (konkrétně zákaz nucené práce), a ii) určit, jaká opatření je třeba uložit ([41]).

Pro zjištění porušení zákazu nucené práce musí vedoucí příslušný orgán současně prošetřit, i) zda při produkci posuzovaných produktů byla použita nucená práce podle definic a ukazatelů nucené práce MOP a ii) zda je hospodářské subjekty dodaly na trh EU nebo je z EU vyvezly.

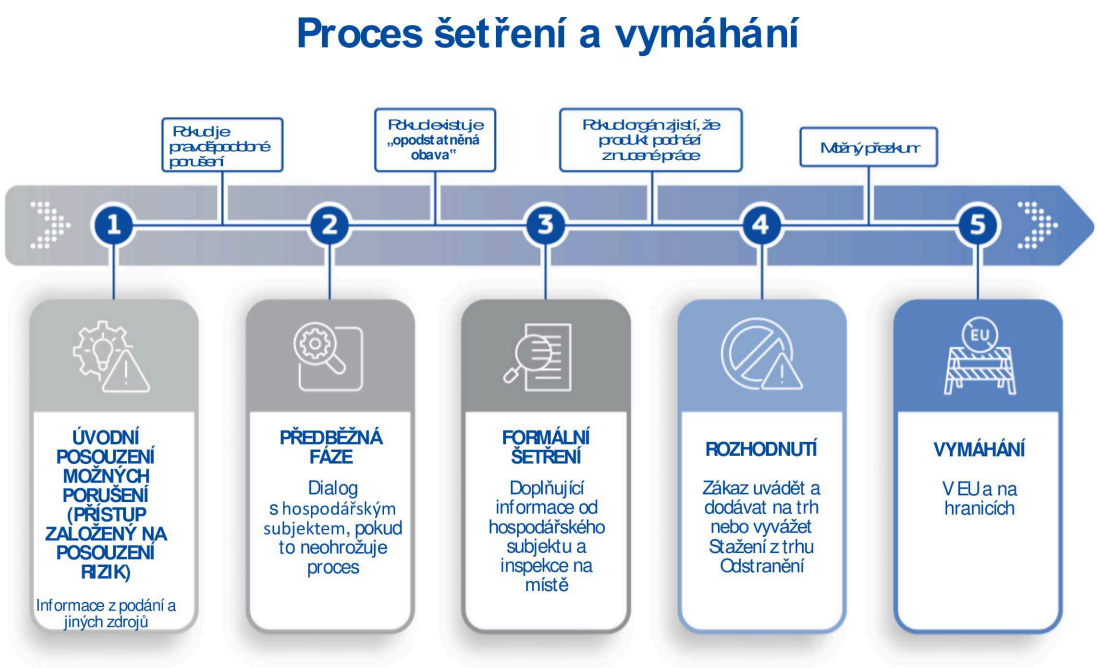
Proces šetření se zaměřuje na produkty, které údajně pocházejí z nucené práce, a na využívání nucené práce při jejich těžbě, sklizni, produkci nebo výrobě, a nikoli na celé podnikání hospodářského subjektu.

Šetření se mohou týkat částí, složek nebo celých produktů, meziproduktů nebo konečných produktů, produktových řad nebo kategorií produktů stejného typu nebo produktů z určitého závodu nebo zařízení ([42]). V určitých souvislostech, kdy důkazy naznačují systémové nebo rozšířené využívání nucené práce, včetně případů podezření na státem nařízenou nucenou práci, může být rozsah šetření rozšířen tak, aby zahrnoval další produkty nebo kategorie produktů od daných dodavatelů a/nebo ze zeměpisných oblastí.

([38]) MOP (2025), Ukazatele nucené práce podle MOP. Viz také MOP (2024), Těžké odhalit, ještě těžší vyčíslit.
([39]) Ustanovení čl. 2 bodu 17 nařízení o nucené práci.
([40]) Článek 15 nařízení o nucené práci.
([41]) Ustanovení čl. 20 odst. 4 nařízení o nucené práci.
([42]) Ustanovení čl. 2 bodů 6 a 7 nařízení o nucené práci.

Obrázek 1

Přehled procesu šetření, přijímání rozhodnutí a jejich vymáhání

4.3 Přístup založený na posouzení rizik ke stanovení priorit a zaměření šetření

Nařízení stanoví přístup založený na posouzení rizik ([43]), podle něhož mají vedoucí příslušné orgány určovat produkty (oddíl 4.3.1) a hospodářské subjekty (oddíl 4.3.2), které mají být předmětem šetření, a stanovovat priority případů v úvodní a předběžné fázi procesu šetření. Toto upřednostňování zajišťuje efektivní využití omezených zdrojů na vymáhání tím, že soustředí úsilí na případy, u nichž je riziko a potenciální dopad porušení zákazu nucené práce nejvyšší a u nichž je pravděpodobné, že zásah bude nejúčinnější.

4.3.1 *Kritéria pro identifikaci produktů a stanovení prioritních případů k šetření*

Existují tři kritéria ([44]), která je třeba posoudit společně, aby bylo možné určit celkové riziko porušení zákazu nucené práce u příslušné skupiny produktů, a tedy určit prioritu případů.

— **Rozsah a závažnost podezření na nucenou práci, včetně státem nařízené nucené práce**

Čím větší je rozsah a závažnost podezření na nucenou práci, tím vyšší je úroveň rizika a tím vyšší prioritu by měl mít daný případ při vyřizování. Vedoucí příslušné orgány musí zvážit rozsah a závažnost ve vztahu k produktu a případně ve spojení s regionem/zemí jeho produkce.

Praktiky nucené práce lze považovat za rozsáhlejší, pokud je jimi dotčeno větší množství osob, a to jak z hlediska celkového počtu, tak z hlediska rozšířenosti.

Ačkoli lze všechny případy nucené práce považovat za závažné, některé situace lze považovat za obzvlášť závažné na základě prvků, jako jsou: a) počet ukazatelů nucené práce, které jsou přítomny, b) obtížnost nebo nemožnost nápravy dané situace, c) dlouhé trvání nebo opakující se povaha praktik nucené práce, nebo d) systémová povaha údajné nucené práce, například zapojení samotného státu do ukládání nucené práce nebo spoluúčast na ní.

([43]) Článek 14 nařízení o nucené práci. Termín „přístup založený na posouzení rizik“, kterým se řídí stanovování priorit případů nucené práce ze strany vedoucích příslušných orgánů, zde nelze zaměňovat s termínem „přístup založený na rizicích“ podle směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti 2024/1760 (CSDDD), který se týká určování prioritních oblastí, na které mají podniky zaměřit své úsilí v oblasti náležité péče.

([44]) Ustanovení čl. 14 odst. 2 nařízení o nucené práci.

Státem nařízená nucená práce je pravděpodobně rozsáhlá a závažná, protože se obvykle týká velkého počtu osob a zahrnuje strukturální nebo systémové praktiky nucené práce uložené výkonem státní moci.

— **Množství nebo objem produktů uvedených nebo dodaných na trh Unie**

Čím větší je množství nebo objem dotčených produktů uvedených nebo dodaných na trh EU nebo z něj vyvezených, tím vyšší prioritu by mělo mít řešení případu, protože produktům svázaným s rizikem nucené práce je tak v EU vystaveno více podniků a spotřebitelů.

V závislosti na dostupnosti údajů je třeba při posuzování množství nebo objemu dotčených produktů zohlednit následující aspekty: i) fyzické množství nebo objem a ii) peněžní hodnotu nebo objem prodeje.

— **Podíl části, u níž existuje podezření, že pochází z nucené práce, na konečném produktu**

Čím větší je podíl části nebo složky, u níž existuje podezření, že pochází z nucené práce, v konečném produktu a jeho dodavatelském řetězci, tím vyšší je priorita, s níž bude třeba případ řešit. Podíl je třeba chápat z hlediska fyzického, funkčního nebo ekonomického významu příslušné části nebo složky ve vztahu ke konečnému produktu.

4.3.2 *Identifikace hospodářských subjektů pro fáze šetření*

Při šetření údajného porušování zákazu nucené práce musí vedoucí příslušný orgán rozhodnout nejen o tom, které produkty upřednostní, ale také na které hospodářské subjekty se zaměří ([45]). Přitom je třeba vzít v úvahu následující prvky:

— **Blízkost k údajné nucené práci a možnost ovlivnění situace**

Příslušné orgány musí zvážit, které hospodářské subjekty jsou nejblíže fázím hodnotového řetězce, v nichž existuje podezření na nucenou práci. Takovými hospodářskými subjekty jsou obvykle dodavatelé v předchozích stupních dodavatelského řetězce, producenti, výrobci nebo zpracovatelé, případně zprostředkující dodavatelé, kteří mají smluvní nebo provozní kontrolu nad příslušnou fází produkce. V případech, kdy k nucené práci dochází mimo EU, však tyto hospodářské subjekty nemusí mít jasnou vazbu na trh EU, a klíčovými hospodářskými subjekty, na něž by se měly příslušné orgány zaměřit, proto pravděpodobně budou dovozci. Nařízení se vztahuje i na navazující hospodářské subjekty, včetně distributorů působících v EU.

Vedle blízkosti k údajné nucené práci musí příslušné orgány také zvážit, které hospodářské subjekty mají největší možnost ovlivnit prevenci, zmírnění a ukončení využívání nucené práce. To zahrnuje zejména posouzení jejich schopnosti prosadit změny v činnostech nebo postupech jiného subjektu, který přispívá k riziku nucené práce ([46]).

— **Velikost a ekonomické zdroje hospodářských subjektů**

Příslušné orgány musí rovněž vzít v úvahu velikost a ekonomické zdroje hospodářských subjektů, na něž se hodlají zaměřit, a zároveň musí zvážit riziko obcházení prostřednictvím zadávání činností menším podnikům. Větší společnosti obvykle disponují větší odborností a zdroji k zajištění souladu než malé a střední podniky (MSP).

— **Složitost dodavatelského řetězce**

Ačkoli se nejedná o prvek, který by určoval, na které hospodářské subjekty se zaměřit, příslušné orgány by měly mít na paměti, že větší složitost dodavatelského řetězce obecně snižuje transparentnost, odpovědnost a sledovatelnost rizik nucené práce. Složité dodavatelské řetězce zahrnují produkty, které procházejí několika fázemi produkce, přeměny a zpracování a/nebo tranzitů a překládek, často napříč několika jurisdikcemi a regiony a s mnoha účastníky v rámci víceúrovňových přeshraničních dodavatelských sítí. Vzhledem k tomu, že k nucené práci může docházet v mnoha bodech takových dodavatelských řetězců nebo sítí, mohou příslušné orgány potřebovat rozsáhlejší analýzu, aby ji odhalily.

([45]) Ustanovení čl. 14 odst. 4 nařízení o nucené práci.
([46]) Viz definice pojmu „možnost ovlivnění“ v oddíle 4.3.2.

4.4 **Posuzování informací**

4.4.1 *Shromažďování a posouzení dostupných informací*

První krok v procesu šetření spočívá v tom, že vedoucí příslušný orgán shromáždí a posoudí všechny relevantní, věcné a ověřitelné informace, aby určil, zda existuje pravděpodobnost porušení zákazu nucené práce ([47]). Vedoucí příslušný orgán přitom musí rovněž uplatnit kritéria přístupu založeného na posouzení rizik (oddíl 4.3).

4.4.2 *Relevantní zdroje informací*

Existuje mnoho zdrojů a druhů informací, které mohou vedoucí příslušné orgány zohlednit, včetně:

— informací předložených prostřednictvím jednotného místa pro předkládání informací (oddíl 7 o podávání informací),

— informací v databázi rizika nucené práce ([48]), kde budou uvedena rizika týkající se produktů a zeměpisných oblastí,

— ukazatelů rizika nucené práce ([49]), včetně způsobu jejich identifikace (oddíl 3.4),

— informačního a komunikačního systému pro dozor nad trhem (ICSMS) – modulu o nucené práci ([50]), který bude obsahovat například předchozí rozhodnutí o porušení zákazu a informace sdílené mezi Komisí a příslušnými orgány členských států v rámci dřívějších šetření,

— informací od jiných orgánů, např. vnitrostátních inspektorátů práce, orgánů pro bezpečnost a ochranu zdraví, finančních a daňových orgánů, soudních orgánů a orgánů pověřených vyšetřováním trestných činů obchodování s lidmi,

— informací od zúčastněných stran, např. organizací občanské společnosti, místních komunit, aktivistů v oblasti pracovních práv, odborů a zástupců zaměstnanců, jednotlivých pracovníků a údajných obětí,

— informací shromážděných Komisí a příslušnými orgány z vlastního podnětu, včetně informací získaných na základě analýz a studií, šetření podle jiných právních rámců EU, sekundárního výzkumu, nástrojů pro sledovatelnost dodavatelského řetězce a dalších relevantních nástrojů.

4.5 **Předběžná fáze šetření**

Pokud počáteční posouzení provedené vedoucím příslušným orgánem ukazuje na pravděpodobnost porušení zákazu nucené práce, může tento orgán zahájit předběžnou fázi šetření, přičemž se řídí kritérii přístupu založeného na posouzení rizik, vysvětleného v oddíle 4.3.

Cílem předběžné fáze je shromáždit více informací od hospodářských subjektů a dalších aktérů, aby vedoucí příslušné orgány mohly určit, zda existuje „opodstatněná obava“, že došlo k porušení zákazu nucené práce.

4.5.1 *Vyžádání informací od hospodářských subjektů*

4.5.1.1 Situace, kdy se žádá o informace

V předběžné fázi si vedoucí příslušný orgán může vyžádat od posuzovaných hospodářských subjektů informace o opatřeních přijatých za účelem prevence, zmírnění a odstranění rizik nucené práce v jejich činnostech. Při vyžádání informací musí vedoucí příslušný orgán zvážit i) velikost a zdroje hospodářského subjektu a to, k jakým informacím může mít přiměřený přístup, a ii) jaké informace mohly hospodářské subjekty předložit orgánům již dříve, a které by se proto neměly vyžadovat znovu (zásada „pouze jednou“). Informace, které musí hospodářské subjekty na požádání poskytnout, jsou uvedeny v oddíle 4.7. Tato fáze nabízí hospodářským subjektům příležitost poskytnout relevantní informace a případně své připomínky k tomu, i) jak řeší rizika nucené práce ve svých dodavatelských řetězcích v souvislosti s posuzovanými produkty, nebo ii) proč se obavy vedoucího příslušného orgánu netýkají jejich produktů. Tyto informace a připomínky musí být vedoucím příslušným orgánem pečlivě a objektivně posouzeny.

([47]) Ustanovení čl. 14 odst. 3 nařízení o nucené práci.
([48]) Článek 8 nařízení o nucené práci.
([49]) Ustanovení čl. 11 písm. e) nařízení o nucené práci.
([50]) Ustanovení čl. 7 odst. 1 nařízení o nucené práci.

Vedoucí příslušné orgány musí mít rovněž na paměti, že ačkoli náležitá péče v dodavatelském řetězci představuje užitečný přístup, který mohou hospodářské subjekty využít k prokázání, že posuzované produkty nepocházejí z nucené práce ([51]), nařízení neukládá žádné povinnosti v oblasti náležité péče. Účinné mohou být i jiné přístupy, jako je sledovatelnost produktů, odpovědné nákupní postupy, certifikační systémy a monitorování řízené pracovníky.

Dokumentaci vyplývající z úsilí hospodářského subjektu v rámci náležité péče nebo z jiných přístupů lze poskytnout vedoucímu příslušnému orgánu v různých fázích šetření.

Aniž je dotčen článek 16 nařízení, pokud Komise jedná jako vedoucí příslušný orgán ([52]), může si vyžádat informace přímo od hospodářského subjektu, aniž by požádala o pomoc příslušný vnitrostátní orgán členského státu, v němž je hospodářský subjekt usazen.

4.5.1.2 Situace, kdy se nežádá o informace

Ačkoli vedoucí příslušný orgán v zásadě musí zaslat hospodářským subjektům žádost o informace, neučiní tak, pokud se domnívá, že by taková žádost mohla ohrozit výsledek jím prováděného posouzení ([53]). Může tomu tak být zejména v těchto případech:

— existuje-li vysoké riziko, že v případě kontaktování hospodářského subjektu důkazy zmizí,

— pokud by mohlo být ohroženo souběžně probíhající trestní vyšetřování,

— pokud by potenciální oběti nucené práce nebo osoba, která na ni upozornila, mohly být vystaveny riziku odplaty.

Při této volbě musí vedoucí příslušný orgán zvážit účinnost postupu, právo hospodářského subjektu být vyslechnut, potřebu zajistit ochranu svědků a potenciálních obětí nucené práce a zvláštnosti daného případu. Není-li hospodářský subjekt kontaktován a následně je zahájeno šetření, musí mu být dána možnost předložit informace ve fázi šetření, čímž se dodrží jeho právo na obhajobu ([54]).

4.5.1.3 Nespolupráce hospodářských subjektů nebo orgánů veřejné moci

Pokud hospodářský subjekt nebyl kontaktován, protože žádost o informace by mohla ohrozit posouzení, nebo pokud hospodářský subjekt (nebo orgán veřejné moci) nespolupracuje (oddíl 4.5.1.3), bude to znamenat, že vedoucí příslušný orgán nebude moci posoudit jeho vyjádření. V takových případech musí vedoucí příslušný orgán určit, zda existují opodstatněné obavy na základě jiných dostupných relevantních skutečností ([55]).

Patří sem všechny ostatní důkazy shromážděné orgánem během úvodního posouzení a v předběžné fázi šetření, včetně analýzy sekundárních údajů a důkazů od dalších zúčastněných stran. Nespolupráce v zásadě představuje relevantní důkaz (oddíl 4.8.1.1).

4.5.2 *Vyžádání informací od „jiných dodavatelů produktů“, jiných zúčastněných stran a další zjišťování skutečností*

Vedoucí příslušný orgán si případně může vyžádat informace také od „jiných dodavatelů produktů“ ([56]). To zahrnuje i výrobce produktů v předchozích stupních dodavatelského řetězce, kteří se mohli podílet na údajné nucené práci nebo mohou mít informace o dodavatelích či výrobcích, kteří se údajně podíleli na nucené práci, ale nemají přímou vazbu na trh EU.

([51]) Viz oddíl 6 těchto pokynů.
([52]) Ustanovení čl. 15 odst. 1 nařízení o nucené práci.
([53]) Ustanovení čl. 17 odst. 1 nařízení o nucené práci.
([54]) Články 41 a 48 Listiny základních práv.
([55]) Ustanovení čl. 17 odst. 4 nařízení o nucené práci.
([56]) Ustanovení čl. 17 odst. 1 nařízení o nucené práci.

Vedoucí příslušný orgán může rovněž požádat o informace jiné relevantní zúčastněné strany ([57]), jako jsou předkladatelé, dotčení pracovníci, odbory, společnosti zapojené do logistiky posuzovaných produktů, jiné orgány veřejné moci (např. orgány činné v trestním řízení v oblasti boje proti obchodování s lidmi) a komunity zastupující dotčené skupiny obětí.

Vedoucí příslušný orgán musí uplatňovat odpovídající záruky pro ochranu důvěrnosti a bezpečnosti zúčastněných stran, které kontaktuje, včetně totožnosti dotčených pracovníků a potenciálních obětí nucené práce. Potenciální oběti by měl pokud možno odkazovat na relevantní vnitrostátní orgány (např. národní referenční mechanismy zřízené podle právních předpisů proti obchodování s lidmi (oddíl 4.10.1)).

4.5.3 *Posouzení a ukončení předběžné fáze šetření*

4.5.3.1 Závěr ohledně opodstatněných obav

Vedoucí příslušný orgán musí na základě všech shromážděných informací určit, zda existuje „opodstatněná obava“, že posuzované hospodářské subjekty porušily zákaz nucené práce, a zda má tedy zahájit šetření ([58]).

Vedoucí příslušný orgán má 30 pracovních dnů ode dne obdržení informací od posuzovaných hospodářských subjektů na to, aby dospěl k závěru ([59]). Pokud bylo osloveno více hospodářských subjektů, začne tato 30denní lhůta běžet ode dne následujícího po dni obdržení odpovědí od všech oslovených hospodářských subjektů.

„Opodstatněnou obavou“ se rozumí důvodné podezření založené na objektivních, věcných a ověřitelných informacích, na jehož základě se Komise nebo příslušné orgány domnívají, že je pravděpodobné, že produkty pocházejí z nucené práce ([60]). Objektivní a ověřitelné informace jsou takové, které jsou podloženy důkazy a vycházejí ze spolehlivých zdrojů. Příslušné typy důkazů viz oddíl 4.8.1.1.

Aby byla chráněna důvěrnost případného trestního řízení, měl by vedoucí příslušný orgán členského státu, který hodlá zahájit formální šetření poté, co byla zjištěna opodstatněná obava, nejprve kontaktovat orgány odpovědné za vyšetřování trestných činů obchodování s lidmi (oddíl 4.10.2), a to za účelem koordinace načasování a posouzení možného dopadu takového šetření na probíhající trestní řízení. Šetření a rozhodnutí podle nařízení nejsou podmíněna trestním vyšetřováním.

4.5.3.2 Závěr o neexistenci opodstatněných obav a poskytnutí možnosti hospodářským subjektům obavy vyřešit

Pokud s ohledem na veškeré shromážděné informace obavy vedoucího příslušného orgánu nedosahují úrovně opodstatněné obavy, že došlo k porušení zákazu nucené práce, nebo pokud důvody k těmto obavám pominuly, nesmí tento orgán zahájit šetření a musí o tom informovat příslušný hospodářský subjekt ([61]). Prokáže-li hospodářský subjekt ve lhůtě 30 dnů, že přijímá vhodná opatření k řešení situace nucené práce, může vedoucí příslušný orgán rozhodnout o poskytnutí přiměřené lhůty dotčeným hospodářským subjektům k dokončení těchto opatření a ukončení nucené práce, přičemž zohlední mimo jiné složitost procesu, proveditelnost ukončení nucené práce, počet zapojených zúčastněných stran a velikost a zdroje dotčených hospodářských subjektů ([62]).

Vedoucí příslušný orgán musí po uplynutí této přiměřené lhůty dospět k závěru, zda kroky dosáhly svého cíle, a zda tedy skutečně má opodstatněné obavy.

V některých případech nemusí být rychlé vyřešení rizik nucené práce reálné. To platí zejména pro většinu případů státem nařízené nucené práce, protože hospodářský subjekt nemá dostatečnou možnost odstranit státní politiky, které jsou jeho základem. V takových případech může být jediným dostupným prostředkem pro řešení nucené práce v produkčním procesu odpovědné ukončení obchodních vztahů (oddíl 6.4.3).

([57]) Ustanovení čl. 17 odst. 1 nařízení o nucené práci.
([58]) Ustanovení čl. 17 odst. 3 nařízení o nucené práci.
([59]) Ustanovení čl. 17 odst. 3 nařízení o nucené práci.
([60]) Ustanovení čl. 2 bod 16 nařízení o nucené práci.
([61]) Ustanovení čl. 17 odst. 5 nařízení o nucené práci.
([62]) Nařízení o nucené práci, 44. bod odůvodnění.

4.6 **Šetření**

Pokud se vedoucí příslušný orgán domnívá, že existuje „opodstatněná obava“, že posuzované hospodářské subjekty porušily zákaz nucené práce, musí zahájit šetření ([63]).

Vedoucí příslušný orgán musí hospodářským subjektům, které jsou předmětem šetření, poskytnout relevantní informace o postupu šetření a o možných důsledcích šetření (oddíl 4.6.1). Během této fáze má vedoucí příslušný orgán pravomoc shromažďovat další informace důležité pro své posouzení, a to ve výjimečných situacích i prostřednictvím inspekcí na místě (oddíl 4.6.3 4.6.4).

Šetřením podle nařízení není dotčeno případné trestní řízení podle právních předpisů EU nebo vnitrostátních právních předpisů o boji proti obchodování s lidmi.

4.6.1 *Právo hospodářského subjektu být informován a být vyslechnut*

Jakmile se vedoucí příslušný orgán rozhodne zahájit šetření, má tři pracovní dny na to, aby hospodářskému subjektu poskytl níže uvedené informace:

— o zahájení šetření a možných důsledcích ([64]), včetně důsledků vyplývajících z nespolupráce a možného rozhodnutí o zákazu a příkazu k odstranění,

— o produktech nebo jejich částech, které jsou předmětem šetření, a další důležité informace, například o dotčených výrobních závodech. Pokud jsou v pozdější fázi šetření doplněny další produkty, měl by o tom být hospodářský subjekt řádně informován a měl by mu být poskytnut dostatek času na to, aby na tvrzení týkající se těchto dalších produktů mohl reagovat,

— o důvodech šetření, ledaže by sdělení těchto informací mohlo ohrozit výsledek, např. riziko zmizení důkazů nebo riziko pro potenciální oběti. Při uvádění důvodů je třeba chránit důvěrnost a bezpečnost zúčastněných stran,

— o právu hospodářského subjektu předložit ve stanovené lhůtě připomínky, včetně veškerých relevantních informací, které nebyly poskytnuty v předběžné fázi, nebo informací o novějších opatřeních k řešení nucené práce v souvislosti s produkty, které jsou předmětem šetření. Právo hospodářského subjektu být vyslechnut je klíčovým aspektem šetření ([65]).

4.6.2 *Vyžádání informací od hospodářských subjektů*

Stejně jako v předběžné fázi může vedoucí příslušný orgán během formálního šetření požadovat od hospodářských subjektů, které jsou předmětem šetření, informace (viz oddíly 4.5.1 a 4.7). Orientační seznam těchto informací je uveden v oddíle 4.7.

Vedoucí příslušný orgán musí stanovit lhůtu pro předložení požadovaných informací v délce nejméně 30 pracovních dnů a nejvýše 60 pracovních dnů. Hospodářské subjekty mohou požádat o prodloužení, uvedou-li k němu platný důvod. Tuto žádost o prodloužení musí vedoucí příslušný orgán řádně posoudit s přihlédnutím k okolnostem případu, včetně velikosti a hospodářských zdrojů dotčeného hospodářského subjektu, například zda se jedná o malý nebo střední podnik ([66]).

4.6.3 *Kontaktování jiných relevantních zúčastněných stran a inspekce na místě*

Stejně jako v předběžné fázi může vedoucí příslušný orgán během šetření shromažďovat informace i od jiných relevantních zúčastněných stran ([67]).

Vedoucí příslušný orgán může provádět inspekce na místě ([68]), aby potvrdil nebo vyvrátil již shromážděné důkazy a aby shromáždil další důkazy. Tyto důkazy mohou být jak usvědčující, tak i vyviňující.

([63]) Článek 18 nařízení o nucené práci.
([64]) Ustanovení čl. 18 odst. 1 nařízení o nucené práci.
([65]) Ustanovení čl. 16 odst. 2 a 68. bod odůvodnění nařízení o nucené práci.
([66]) Ustanovení čl. 18 odst. 4 nařízení o nucené práci.
([67]) Ustanovení čl. 18 odst. 5 nařízení o nucené práci.
([68]) Článek 19 nařízení o nucené práci.

4.6.3.1 Inspekce prováděné příslušnými orgány v EU

Vedoucí příslušné orgány členských států mohou během předběžné fáze nebo formálního šetření provádět inspekce na svém území, pokud je v souladu s právem EU a vnitrostátními právními předpisy považují za nezbytné a přiměřené. Vedoucí příslušné orgány mohou rovněž požádat o spolupráci další vnitrostátní orgány, jako jsou orgány v oblasti práce a sociálních věcí, zdravotnictví nebo daní. V závislosti na vnitrostátním právním rámci a příslušných soudních povoleních to může zahrnovat možnost provádět neohlášené inspekce v obchodních prostorách a kopírovat nebo zabavovat dokumenty.

Vedoucí příslušné orgány musí spolupracovat s jinými orgány téhož členského státu, které vyšetřují podobné případy (např. inspektoráty práce, orgány činné v trestním řízení v souvislosti s uplatňováním evropských nebo vnitrostátních právních předpisů o boji proti obchodování s lidmi). To platí zejména v případě, kdy tyto jiné orgány mohly v této souvislosti provádět neohlášené kontroly v obchodních prostorách hospodářských subjektů.

4.6.3.2 Inspekce prováděné Komisí mimo EU

Komise jako vedoucí příslušný orgán v případech týkajících se nucené práce mimo území EU může za výjimečných okolností provést veškeré nezbytné kontroly a inspekce, a to se souhlasem dotčených hospodářských subjektů a vlád zemí, jež nejsou členem EU ([69]). Odmítnutí udělit souhlas může být vzhledem ke skutkovým a právním okolnostem případu považováno za nespolupráci.

4.6.4 *Důvěrnost šetření*

Veškeré neveřejné informace shromážděné v průběhu procesu šetření musí být použity pouze pro účely uplatňování nařízení, pokud právo EU nebo vnitrostátní právo v souladu s právem EU nestanoví jinak ([70]). Například v případě zjištění podezření na trestnou činnost je nutno informovat orgány činné v trestním řízení nebo soudní orgány.

S informacemi získanými v kterékoli fázi procesu šetření od hospodářských subjektů a dalších zúčastněných stran, včetně údajů o jejich totožnosti, se musí nakládat jako s důvěrnými, neuvedou-li tyto subjekty jinak. To znamená, že Komise a příslušné orgány v zásadě nesmějí tyto informace sdělovat ani k nim poskytovat přístup třetím stranám. Důvodem je ochrana obětí, předkladatelů, oznamovatelů, obchodního tajemství a dalších citlivých údajů. Příslušné orgány se vyzývají, aby si vyžádaly poradenství od jiných veřejných orgánů a agentur, které mají zkušenosti s osvědčenými postupy pro zachování bezpečnosti a důvěrnosti těchto údajů.

V případě hospodářských subjektů, u nichž bylo přijato rozhodnutí prokazující porušení zákazu nucené práce, však může být v rozhodnutí zveřejněna jejich totožnost a totožnost dotčených dodavatelů a výrobců produktů, pokud je to nezbytné k identifikaci zakázaného produktu ([71]).

4.6.5 *Výsledek šetření* ([72])

Jakmile vedoucí příslušný orgán formálně zahájí šetření, musí zjistit, zda došlo k porušení zákazu nucené práce, či nikoli. Proto musí buď přijmout rozhodnutí, kterým konstatuje porušení zákazu (oddíl 4.8), nebo šetření ukončit v „přiměřené lhůtě“, která by v zásadě neměla překročit devět měsíců ode dne zahájení šetření.

Nemůže-li vedoucí příslušný orgán prokázat porušení zákazu nucené práce, musí šetření ukončit a informovat o tom hospodářské subjekty. Musí rovněž informovat jiné příslušné orgány a případně Komisi, a to prostřednictvím systému ICSMS – modulu o nucené práci. Ukončení šetření nebrání zahájení nového šetření týkajícího se týchž produktů a hospodářských subjektů, pokud se objeví nové informace, a není jím dotčeno probíhající nebo budoucí trestní vyšetřování v téže věci.

([69]) Ustanovení čl. 19 odst. 3 nařízení o nucené práci.
([70]) Ustanovení čl. 32 odst. 1 a 2 nařízení o nucené práci.
([71]) Článek 20 a čl. 22 odst. 1 písm. c) nařízení o nucené práci.
([72]) Článek 20 nařízení o nucené práci.

4.7 **Spolupráce hospodářských subjektů s příslušnými orgány a informace, které lze požadovat**

V kterékoli fázi procesu šetření je vedoucí příslušný orgán oprávněn vyžádat si informace od hospodářských subjektů, které dodávají posuzované produkty na trh EU, a případně od dodavatelů produktů usazených mimo EU ([73]). To může zahrnovat informace: a) o jejich opatřeních za účelem identifikace, prevence, zmírnění, odstranění nebo nápravy rizik nucené práce v jejich činnostech a dodavatelských řetězcích v souvislosti s těmito produkty; b) o pracovních podmínkách na místě údajné nucené práce, kde byly produkty vyrobeny nebo odkud pocházejí, a c) o posuzovaných výrobcích.

Hospodářské subjekty musí v procesu šetření plně spolupracovat. To znamená: a) konstruktivně se zapojit do šetření; b) poskytnout veškeré požadované informace; c) zajistit, aby poskytované informace byly přesné, smysluplné, relevantní a úplné, a d) poskytnout informace ve stanovené lhůtě. Je to nejen zákonná povinnost, ale také nejlepší způsob, jak rozptýlit obavy vedoucího příslušného orgánu, a vyhnout se tak zahájení šetření nebo závěru šetření, že došlo k porušení zákazu nucené práce. Nespolupráce (oddíl 4.8.2.14.8.2.1) bude mít pro hospodářské subjekty, které jsou předmětem šetření, nepříznivé důsledky.

Pokud se hospodářské subjekty ocitnou v nevyhnutelném zpoždění nebo narazí na nepřekonatelné obtíže při shromažďování požadovaných informací, musí o tom aktivně informovat vedoucí příslušný orgán, a to co nejdříve před uplynutím lhůt. Pokud jsou posuzované hospodářské subjekty malými a středními podniky, mohou požádat národní kontaktní místo v příslušném členském státě o podporu při jednání s vedoucím příslušným orgánem.

Aby byla zajištěna účinná komunikace s vedoucími příslušnými orgány, doporučuje se hospodářským subjektům, aby ve své organizaci určily konkrétní kontaktní osobu nebo oddělení, které bude tyto interakce zajišťovat.

Oddíly 4.7.1, 4.7.2 a 4.7.3 obsahují ilustrativní, ale nikoli vyčerpávající seznamy příkladů, jaký druh informací by vedoucí příslušný orgán mohl během procesu šetření požadovat. Vedoucí příslušný orgán by měl pečlivě zvážit, které informace má požadovat v souladu se specifiky případu a prvky uvedenými v oddíle 4.5.1.1. Hospodářské subjekty mohou poskytnout i další informace, které považují za vhodné nebo nezbytné k rozptýlení obav z porušení zákazu nucené práce. V seznamu nejsou informace seřazeny podle důležitosti. Ačkoli je vedoucí příslušný orgán povinen poskytnuté informace přezkoumat a v příslušných případech zohlednit, poskytnutí těchto informací nezaručuje, že hospodářský subjekt bude zproštěn odpovědnosti nebo že se na produkt nebude vztahovat rozhodnutí o zákazu.

4.7.1 *Příklady informací o opatřeních hospodářského subjektu za účelem identifikace, prevence, zmírnění, odstranění nebo nápravy rizik nucené práce*

— Podnikové politiky, kodexy chování, dokumenty o správě a řízení a odpovědnost vedoucích pracovníků za dohled,

— školicí materiály pro vedoucí pracovníky, zaměstnance a dodavatele,

— nákupní politiky, dodavatelské kodexy chování, smluvní ustanovení o zákazu nucené práce a postupy pro zapojování a monitorování dodavatelů,

— odvětvová posouzení rizik,

— dokumentace dokládající zavedení preventivních opatření,

— dokumentace dokládající zřízení mechanismu pro podávání stížností,

— dokumentace prokazující účast v iniciativách více zúčastněných stran nebo v odvětvových certifikačních systémech,

— zapojení zúčastněných stran a držitelů práv a konzultace s nevládními organizacemi, odbory a komunitami,

— zprávy o provedených opatřeních náležité péče, včetně těch, které jsou v souladu s příslušnými vnitrostátními a unijními právními předpisy,

— plány nápravných opatření a hodnocení dosažených výsledků,

— nezávislé auditorské zprávy třetích stran.

([73]) Ustanovení čl. 17 odst. 1 a 2 a čl. 18 odst. 3 nařízení o nucené práci.

4.7.2 *Příklady informací o pracovních podmínkách na místě údajné nucené práce*

— Přepisy rozhovorů s pracovníky a písemná svědectví,

— sociální audity,

— fotografie/videa pracovních podmínek a/nebo ubytoven,

— záznamy z rozhovorů a kopie zpráv a e-mailové korespondence,

— seznam pracovníků, pracovní smlouvy, výplatní pásky a finanční záznamy,

— výsledky průzkumů (např. provedených odbory nebo zástupci pracovníků ohledně pracovních podmínek),

— informace o nápravě dokládající spokojenost pracovníků, poskytnuté odškodnění a přijatá nápravná a preventivní opatření.

4.7.3 *Příklady informací o produktu, u něhož je údajně porušován zákaz nucené práce.* ([74])

4.7.3.1 Identifikace produktu

— Informace shromážděné pomocí nástrojů sledovatelnosti a s využitím obchodních, celních a přepravních údajů,

— výsledky laboratorních testů včetně izotopových testů,

— popis, název nebo obchodní značka produktu, zvláštní požadavky podle práva EU na identifikaci produktu, jako jsou kódy HS, kódy KN, typ, referenční číslo, model, číslo šarže nebo sériové číslo umístěné na produktu nebo uvedené na obalu či v dokladu přiloženém k produktu, případně jedinečný identifikátor digitálního pasu produktu,

— důkazy o sledovatelnosti produktu (tj. osvědčení o certifikaci spotřebitelského řetězce, údaje o sledovatelnosti surovin),

— dokumentace spojující hotový produkt se zdrojem surovin,

— materiálové listy, zejména pokud jsou relevantní pro určení podílu složek nebo části produktu potenciálně pocházejících z nucené práce,

— osvědčení o původu z míst, odkud produkty pocházejí,

— množství nebo objem a hodnota dotčených produktů (např. celkový počet jednotek vyprodukovaných, dovezených nebo uvedených na trh EU během příslušného období),

— informace o zásobách a místech distribuce a skladování, včetně prodeje na dálku, v rámci EU.

4.7.3.2 Struktura dodavatelského řetězce a jeho účastníci

— Popis dodavatelského řetězce zahrnující klíčové fáze produkce, výroby nebo těžby,

— seznam výrobců, producentů a dodavatelů s ohledem na klíčové výrobní kroky, včetně následujících údajů o každém z nich: název, obchodní jméno nebo registrovaná ochranná známka, kontaktní údaje, jedinečné identifikační číslo v zemi, kde jsou usazeni, případně registrační a identifikační číslo hospodářského subjektu (EORI), pokud je k dispozici,

— mapy dodavatelského řetězce zahrnující úrovně a podúrovně a zobrazující přímé i nepřímé dodavatele,

— informace o vlastnických strukturách a vztazích mezi dodavateli a hospodářským subjektem a případnými třetími stranami – zprostředkovateli (např. dceřiná společnost, společný podnik, nezávislý dodavatel),

— úlohy zapojených subjektů, včetně odesílatelů a vývozců,

— čestná prohlášení hospodářských subjektů zapojených do produkčního procesu.

([74]) Ustanovení čl. 17 odst. 1 a čl. 18 odst. 3 nařízení o nucené práci.

4.7.3.3 Informace o zařízeních a jejich umístění

— Identifikace míst a zařízení v klíčové fázi těžby, sklizně, produkce, výroby nebo dobývání (názvy, adresy, provozující subjekty),

— podpůrné důkazy o poloze, pokud jsou k dispozici, jako jsou satelitní snímky, souřadnice GPS nebo jiné geolokační údaje.

4.7.3.4 Transakční a logistické záznamy

— Objednávky,

— faktury a účtenky všech dodavatelů,

— balicí listy,

— platební záznamy,

— skladové záznamy dodavatelů a odběratelů, včetně dokladů o převzetí na rampě / ve skladu,

— přepravní a expediční dokumentace (nákladní listy, konosamenty pro leteckou, námořní nebo pozemní dopravu),

— dovozní a vývozní záznamy.

4.7.3.5 Důkazy o produkci a kapacitě

— Objednávky na produkci,

— zprávy o produkční kapacitě závodu,

— důkazy prokazující soulad mezi objemy vstupů a objemy výstupů u produktů, které byly vytěženy, sklizeny, vyrobeny, vyprodukovány nebo dobyty.

4.8 **Rozhodnutí o porušení zákazu nucené práce**

Pokud vedoucí příslušný orgán zjistí, že hospodářské subjekty, které jsou předmětem šetření, porušily zákaz nucené práce, musí o tom přijmout rozhodnutí. Toto rozhodnutí musí obsahovat jak procesní, tak hmotněprávní prvky, včetně zákazu uvádět dotčené produkty na trh EU (oddíl 4.8.3).. Všechna rozhodnutí musí být zveřejněna na jednotném portálu pro problematiku nucené práce ([75]).

4.8.1 *Zjištění porušení zákazu nucené práce*

4.8.1.1 Důkazní standard a typ potřebných důkazů.

Důkazní břemeno, pokud jde o prokázání toho, zda došlo k porušení zákazu nucené práce, nese vedoucí příslušný orgán. Za tímto účelem musí poskytnout věrohodné důkazy o tom, že i) při produkci produktů, které jsou předmětem šetření, byla použita nucená práce, a ii) že hospodářské subjekty, které jsou předmětem šetření, tyto produkty dodaly na trh EU nebo je z něj vyvezly ([76]).

Použitý důkazní práh musí odrážet správní povahu zákazu nucené práce podle nařízení. Důkazní standardy trestního práva proto nejsou relevantním měřítkem.

Prokázání toho, že produkty uváděné nebo dodané na trh EU či vyvážené z EU pocházejí z nucené práce, může představovat důkazní výzvu. Může být například obtížné získat důkazy od přímo dotčených stran (např. kvůli obavám z odvety), provést spolehlivé audity nebo získat přímé důkazy o problematických praktikách (např. kvůli chybějící dokumentaci o odměňování pracovníků nebo poplatcích za zprostředkování, které pracovníci uhradili). Prokázání porušení zákazu nucené práce bude proto často vyžadovat kombinaci různých druhů důkazů, včetně nepřímých důkazů.

([75]) Ustanovení čl. 12 písm. f) nařízení o nucené práci.
([76]) Ustanovení čl. 20 odst. 1 nařízení o nucené práci.

Níže jsou uvedeny některé příklady důkazů, které lze brát v úvahu pro účely prokázání porušení zákazu nucené práce:

— Přepisy rozhovorů,

— písemná svědectví,

— zprávy a dokumenty ze stávajících podnikových, komunitních nebo odvětvových mechanismů pro podávání stížností,

— sociální audity. Z toho jsou vyloučeny sociální audity prováděné v situacích, kdy jsou pracovníci pod hrozbou nebo pod neustálým dohledem a/nebo kontrolou vedoucích pracovníků, nebo kdy je přístup do produkčních zařízení omezen, neboť tyto audity nejsou považovány za důvěryhodné,

— fotografie/videa pracovních podmínek a/nebo ubytoven,

— záznamy z rozhovorů a kopie zpráv a e-mailové korespondence,

— pracovní smlouvy, výplatní pásky a finanční záznamy,

— dokumenty a záznamy společnosti a jejich veřejná prohlášení,

— satelitní snímky a geolokace zařízení,

— výsledky laboratorních testů včetně izotopových testů,

— informace shromážděné pomocí nástrojů sledovatelnosti a s využitím obchodních, celních a přepravních údajů,

— veřejné zprávy, výzkum a publikace,

— interní studie a analýzy, statistiky,

— články v médiích,

— výsledky průzkumů (např. provedených odbory nebo zástupci pracovníků ohledně pracovních podmínek),

— sekundární výzkum a analýza otevřených zdrojů (např. oficiální dokumentace nebo firemního vlastnictví příslušných subjektů),

— odvětvové mapování rizik,

— informace týkající se produktu, který je předmětem šetření (příklady v oddíle 4.7.3),

— informace o sledovatelnosti produktu (oddíl 4.7.3). Naprostá neochota nebo neschopnost poskytnout informace o sledovatelnosti v případě, že produkt, surovina nebo složka mohly být smíchány s produktem, surovinou nebo složkou s vysokým rizikem nucené práce, může nepříznivě ovlivnit celkové posouzení důkazů,

— dokumenty veřejných orgánů ukazující na státem zavedené programy nucené práce (právní předpisy, politické dokumenty, zprávy, správní pokyny nebo pověření institucí),

— informace ukazující na účast příslušného hospodářského subjektu nebo dodavatele v programech nucené práce zavedených státem.

4.8.1.2 Posuzování důkazů v případech státem nařízené nucené práce

V případech státem nařízené nucené práce musí vedoucí příslušný orgán prokázat, že i) nucenou práci uložily státní orgány, zástupci jednající jménem státních orgánů nebo organizace s pravomocí obdobnou státní pravomoci v dané zeměpisné oblasti a ii) že produkt, který je předmětem šetření, je spojen s touto praxí ukládání nucené práce nebo s touto zeměpisnou oblastí. Je třeba použít ukazatele a definice rizik specifické pro státem nařízenou nucenou práci ([77]). Seznam uvedený v oddíle 4.8.1.1 je stále relevantní, ačkoli věrohodnost některých druhů důkazů je třeba pečlivě posoudit s ohledem na systémové donucení a neprůhlednost, za nichž ke státem nařízené nucené práci dochází. Například sociální audity prováděné v zeměpisných oblastech postižených státem nařízenou nucenou prací by neměly být považovány za věrohodný důkaz, jelikož se neprovádějí za neomezeného přístupu do příslušných zařízení a pracovníci nemohou hovořit svobodně a bez dozoru.

Vzhledem ke své systémové povaze je navíc nepravděpodobné, že by se státem nařízená nucená práce vyskytovala pouze v konkrétních případech v určité zeměpisné oblasti. Důkazy o státem nařízené nucené práci v dané zeměpisné oblasti shromážděné pro případ, kdy vedoucí příslušný orgán prokázal porušení zákazu nucené práce, budou mít tedy vysokou relevanci v dalších případech týkajících se téhož regionu.

4.8.2 *Prokázání porušení v případě nespolupráce*

Pokud hospodářský subjekt nebo orgán veřejné moci při šetření nespolupracuje, a brání tak vedoucímu příslušnému orgánu shromáždit od nich věcné nebo jiné důkazy, musí vedoucí příslušný orgán prokázat porušení zákazu nucené práce na základě jiných dostupných skutečností ([78]). Cílem tohoto ustanovení je zajistit, aby nařízení mohlo být účinně uplatňováno i v případě, že hospodářské subjekty nebo orgány veřejné moci nespolupracují. Níže jsou uvedeny příklady nespolupráce ([79]):

— odmítnutí poskytnout požadované informace bez platného odůvodnění,

— neposkytnutí požadovaných informací v předepsané lhůtě bez platného odůvodnění,

— poskytnutí neúplných, zavádějících nebo nesprávných informací nebo značného množství irelevantních informací s cílem zablokovat šetření,

— jiné kroky hospodářského subjektu nebo orgánu veřejné moci, které brání šetření, včetně případů, kdy je v průběhu šetření zjištěno riziko nucené práce uložené státními orgány. Totéž platí i pro inspekce na místě.

Při posuzování nespolupráce je třeba věnovat zvláštní pozornost velikosti a zdrojům hospodářských subjektů a jejich schopnosti poskytnout veškeré informace, které jsou požadovány.

4.8.2.1 Důkazní standardy v případech nespolupráce

V případě nespolupráce, a to i v případě státem nařízené nucené práce, musí být porušení zákazu nucené práce stále prokázáno na základě věrohodných důkazů. Protože však obvykle lze přímo od hospodářského subjektu nebo orgánu veřejné moci získat jen málo věrohodných informací nebo žádné, hrají v případě nespolupráce důležitou roli důkazy z jiných informačních zdrojů shromážděné během šetření a nepřímé důkazy. Jak je uvedeno v oddíle 4.5.1.3, nespolupráce představuje v zásadě důkaz, který by v kombinaci s výše uvedenými skutkovými a právními prvky, které jsou k dispozici, obecně představoval dostatečný základ k prokázání porušení.

([77]) Viz MOP (2025) Ukazatele nucené práce podle MOP a kapitola 9 pokynů MOP (2024) Těžké odhalit, ještě těžší vyčíslit.
([78]) Ustanovení čl. 20 odst. 2 nařízení o nucené práci.
([79]) Ustanovení čl. 20 odst. 2 nařízení o nucené práci.

4.8.3 *Obsah rozhodnutí*

Rozhodnutí o porušení zákazu musí obsahovat níže uvedené informace ([80]):

— Obecný zákaz uvádět nebo dodávat dotčené produkty na trh EU a vyvážet je ([81]), s podrobným uvedením konkrétních produktů, jež mají být zakázány, popisem zjištění šetření a informacemi, které celní orgány potřebují k identifikaci uvedeného produktu nebo hospodářských subjektů.

Na základě znění článku 3 nařízení a jeho cíle ([82]) se zákaz vztahuje na jeden nebo více produktů a má obecnou platnost. Vztahuje se proto nejen na hospodářské subjekty uvedené v tomto rozhodnutí, ale i na všechny ostatní hospodářské subjekty, které tyto produkty uvádějí nebo dodávají na trh EU nebo je vyvážejí. Obecná platnost je nezbytná, aby se zabránilo obcházení, k němuž by docházelo, kdyby se zákaz vztahoval pouze na hospodářské subjekty, na které bylo šetření přímo zaměřeno. Široká působnost rozhodnutí o porušení zákazu je proto zakotvena v zásadě účinnosti, která vyžaduje, aby pravidla EU byla vykládána způsobem, který zajistí jejich plné účinky v praxi ([83]), a je v souladu s širokým výkladem pravidel, jejichž cílem je ochrana základních práv.

— **Příkaz ke stažení produktů, na které se vztahuje obecný zákaz** ([84])

Vzhledem k obecné platnosti zákazu musí být produkty, na které se vztahuje rozhodnutí, staženy z trhu EU. Pokud orgány dozoru nad trhem zjistí přítomnost těchto produktů na trhu EU, musí neprodleně přijmout opatření k zajištění jejich stažení.

V samotném rozhodnutí o porušení zákazu je konkrétní příkaz ke stažení výslovně určen příslušným hospodářským subjektům, které byly předmětem šetření. Musí stáhnout z trhu EU všechny zakázané produkty, které již byly uvedeny nebo dodány na trh, a odstranit obsah ze všech internetových rozhraní, které uvádí zakázané výrobky (oddíl 5.1.1.1). Tato povinnost stažení se nevztahuje na produkty, které se již dostaly ke konečným uživatelům.

— **Příkaz k odstranění produktů nebo vyměnitelných částí produktu, na který se vztahuje obecný zákaz** ([85])**.**

Rozhodnutí o porušení zákazu obsahuje také příkaz k odstranění, který je výslovně určen hospodářským subjektům, které byly předmětem šetření. Článek 25 nařízení stanoví způsob odstranění. Příslušné orgány musí zajistit, aby hospodářské subjekty neměly z odstranění produktu přímý ani nepřímý ekonomický zisk.

Pokud rozhodnutí zakazuje určitou část výrobku a tato část je vyměnitelná, musí být dotčeným hospodářským subjektům poskytnuta možnost ji v přiměřené lhůtě vyjmout a vyměnit. Část je pak třeba v souladu s výše uvedenými zásadami odstranit a nahradit jinou částí, která nepochází z nucené práce. Jakmile hospodářské subjekty prokáží, že (některé) produkty, které jsou předmětem rozhodnutí, nepocházejí z nucené práce, mohou je uvádět na trh EU nebo tyto produkty vyvážet, protože se na ně rozhodnutí již nevztahuje (oddíl 4.9).

([80]) Ustanovení čl. 20 odst. 4 a 5 a čl. 22 odst. 1 nařízení o nucené práci. Povšimněte si, že čl. 22 odst. 2 nařízení o nucené práci stanoví přijetí prováděcího aktu, který podrobněji upřesní obsah rozhodnutí.
([81]) Ustanovení čl. 20 odst. 4 písm. a) nařízení o nucené práci.
([82]) Nařízení o nucené práci, 5. bod odůvodnění.
([83]) Soudní dvůr, věc 33/76, *Rewe-Zentralfinanz eG v. Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976] ECR 1989, bod 5.
([84]) Ustanovení čl. 20 odst. 4 písm. b) nařízení o nucené práci.
([85]) Ustanovení čl. 20 odst. 4 písm. c) a článek 25 nařízení o nucené práci.

— **Další prvky rozhodnutí**

Rozhodnutí musí rovněž obsahovat přiměřenou lhůtu, v níž musí hospodářské subjekty příkazy splnit ([86]). Tato lhůta musí být nejméně 30 pracovních dnů u zboží, které nepodléhá rychlé zkáze, a 10 pracovních dnů u zboží, které podléhá rychlé zkáze, počínaje dnem oznámení rozhodnutí. Při stanovení lhůty musí příslušný orgán zohlednit velikost a ekonomické zdroje hospodářského subjektu, včetně toho, zda se jedná o malý nebo střední podnik, podíl nebo část produktu pocházející z nucené práce a to, zda je nahraditelná, a konkrétní okolnosti případu.

A konečně, rozhodnutí obsahuje informace o možnosti požádat příslušný orgán o jeho přezkoumání nebo zrušení (oddíly 4.9.1 a 4.9.2) a o možnostech odvolání proti němu u příslušného soudu (např. o tom, zda je odvolání možné, o druhu odvolání, které je k dispozici, a o příslušných lhůtách) (oddíl 4.9.3).

4.8.4 *Dodavatelské řetězce strategického nebo kritického významu pro EU* ([87])

Pokud jsou produkty součástí dodavatelského řetězce strategického nebo kritického významu pro EU, může vedoucí příslušný orgán, aby nenarušil jednotný trh, rozhodnout, že nenařídí jejich odstranění, ale požádá hospodářské subjekty, aby tyto produkty na vlastní náklady po určitou dobu zadržely. Během tohoto období nelze produkty uvádět na trh a hospodářský subjekt musí odstranit zjištěnou nucenou práci. Při přijímání takového rozhodnutí by měl vedoucí příslušný orgán mimo jiné zvážit proveditelnost odstranění nucené práce a ochotu hospodářského subjektu tak učinit.

Stanovená lhůta musí být přiměřená a nesmí být delší, než je nutné k odstranění nucené práce. Pokud hospodářský subjekt prokáže, že tak učinil ve stanovené lhůtě, musí orgán své rozhodnutí do budoucna zrušit a povolit opětovné uvedení produktů na trh, včetně těch, které byly zadrženy. V opačném případě musí hospodářský subjekt produkty odstranit.

Posouzení strategického nebo kritického významu produktů pro EU je na vedoucím příslušném orgánu, ten však musí vzít v úvahu příslušné právní předpisy EU, a zejména:

— seznam odvětví v aktu EU o průmyslu pro nulové čisté emise ([88]);

— doporučení Komise o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU ([89]) a společné sdělení o posílení hospodářské bezpečnosti EU ([90]),

— produkty uvedené v nařízení o kritických surovinách ([91]),

— Akční plán RESourceEU ([92]).

Aby byl zajištěn jednotný přístup, pokud jde o strategický význam, měly by si příslušné orgány členských států vyžádat stanovisko Komise.

([86]) Ustanovení čl. 22 odst. 1 písm. b) nařízení o nucené práci.
([87]) Ustanovení čl. 20 odst. 5 a 48. bod odůvodnění nařízení o nucené práci.
([88]) Příloha Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise a mění nařízení (EU) 2018/1724 (Úř. věst. L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).
([89]) Doporučení Komise (EU) 2023/2113 ze dne 3. října 2023 o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy (Úř. věst. L, 2023/2113, 11.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj).
([90]) JOIN(2025) 977 final, 3.12.2025.
([91]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020 (Úř. věst. L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).
([92]) COM(2025) 945 final – Akční plán RESourceEU. Urychlení naší strategie pro kritické suroviny s cílem přizpůsobit se nové realitě, 3.12.2025.

4.9 **Přezkum rozhodnutí a odvolání**

Rozhodnutí mohou být předmětem žádostí o přezkum (oddíl 4.9.1), žádostí o zrušení po splnění rozhodnutí (oddíl 4.9.2) a odvolání (oddíl 4.9.3).

4.9.1 *Žádosti o přezkum rozhodnutí* ([93])

Hospodářské subjekty, kterým je rozhodnutí o porušení zákazu výslovně určeno, a ty, které jinak prokáží, že jsou jím přímo a individuálně dotčeny, mohou kdykoli požádat o přezkum rozhodnutí.

Hospodářské subjekty mohou požádat o změnu rozsahu rozhodnutí nebo o jeho zrušení do budoucna, avšak pouze na základě nových podstatných informací, které nebyly vedoucímu příslušnému orgánu sděleny v průběhu šetření, a pokud a jakmile hospodářský subjekt nucenou práci odstraní.

Vedoucí příslušný orgán, který původně přijal rozhodnutí, musí o žádosti rozhodnout do 30 pracovních dnů. V souladu se zásadou řádné správy ([94]) musí být tato rozhodnutí řádně odůvodněna. Zjevně nepřípustné nebo zjevně neopodstatněné žádosti však mohou být bez dalšího zamítnuty.

Pokud je žádost považována za opodstatněnou, může vést ke změně oblasti působnosti/rozsahu rozhodnutí nebo k jeho zrušení do budoucna. Je-li rozhodnutí zrušeno, musí vedoucí příslušný orgán informovat hospodářské subjekty, které jsou výslovnými adresáty rozhodnutí, a v příslušných případech všechny ostatní hospodářské subjekty, které jsou jím individuálně a přímo dotčeny. Musí rovněž odstranit rozhodnutí z jednotného portálu pro problematiku nucené práce.

4.9.2 *Žádost o zrušení rozhodnutí po jeho splnění a informace, které mají hospodářské subjekty předložit*

Pokud hospodářský subjekt rozhodnutí splnil, může požádat o zrušení tohoto rozhodnutí do budoucna, tj. s účinností od tohoto okamžiku. Žádost hospodářského subjektu musí být řádně odůvodněná a musí prokázat, že i) splnil rozhodnutí (oddíl 4.9.2.1) a ii) od přijetí rozhodnutí odstranil nucenou práci ze svých provozů nebo ze svého dodavatelského řetězce, pokud jde o dotčené produkty (oddíl 4.9.2.2).

4.9.2.1 Informace prokazující splnění

K prokázání účinného stažení produktu musí hospodářský subjekt předložit důkazy o stažení, které zahrnují identifikaci produktu, data a místo stažení, dokumentaci prokazující provedení (například stažení z distribučních a prodejních kanálů, potvrzení o stažení od příslušných distributorů nebo maloobchodníků, inventární záznamy prokazující odstraněné zásoby, logistickou dokumentaci a případně oznámení orgánu dozoru nad trhem).

K prokázání odstranění produktu, nebo v příslušných případech o odstranění jeho části pocházející z nucené práce, musí hospodářské subjekty předložit informace o procesu odstranění, včetně důkazů o fyzickém odstranění nebo výměně části, použité metodě a certifikátů nebo potvrzení od autorizovaných zařízení na odstraňování nebo recyklaci.

4.9.2.2 Informace prokazující odstranění nucené práce

Aby hospodářský subjekt prokázal, že nucená práce byla z jeho provozů nebo dodavatelského řetězce v souvislosti s dotčenými výrobky odstraněna, musí předložit důkaz, že okolnosti uvedené v rozhodnutí již neexistují. Hospodářský subjekt by přitom měl poskytnout informace o opatřeních přijatých za účelem řešení nucené práce ([95]), která musí být posouzena na základě ukazatelů nucené práce uvedených v rozhodnutí o porušení zákazu ([96]). Tyto důkazy by měly zahrnovat opatření, která zabrání opakování nucené práce po zrušení rozhodnutí o porušení zákazu.

([93]) Ustanovení čl. 21 odst. 1, 2 a 3 nařízení o nucené práci.
([94]) Článek 41 Listiny základních práv EU.
([95]) Oddíl 6.4.3.2.
([96]) Oddíl 9.5 a pokyny MOP [odkaz na pokyny k ukazatelům MOP].

4.9.3 *Správní a soudní odvolání proti rozhodnutí* ([97])

Hospodářské subjekty, které jsou rozhodnutím o porušení zákazu nucené práce přímo a individuálně dotčeny, mají právo podat opravný prostředek k soudu za účelem přezkoumání procesní a/nebo hmotněprávní zákonnosti rozhodnutí. Pro rozhodnutí přijatá Komisí je příslušný Soudní dvůr Evropské unie (složený z Tribunálu a Soudního dvora).

Je-li odvolání úspěšné, musí vedoucí příslušný orgán informovat Komisi a všechny vnitrostátní příslušné orgány prostřednictvím systému ICSMS – modulu o nucené práci. Komise bude odpovídajícím způsobem aktualizovat portál pro problematiku nucené práce.

4.10 **Koordinace a spolupráce při šetření a vymáhání**

Příslušné orgány musí úzce koordinovat svou činnost s relevantními vnitrostátními orgány ([98]) (oddíl 4.10.1 a 4.10.2). Rovněž Komise a příslušné orgány musí úzce spolupracovat a poskytovat si vzájemnou pomoc (oddíl 4.10.3) za účelem jednotného, efektivního a účinného uplatňování nařízení ([99]).

4.10.1 *Koordinace mezi vnitrostátními orgány v rámci členského státu*

Činnosti v oblasti šetření a vymáhání podle nařízení vyžadují využití různých kompetencí, odpovědností a dovedností na vnitrostátní úrovni. Zároveň může provádění nařízení vést ke shromažďování informací a poznatků, které jsou důležité pro provádění jiných právních předpisů a politik. K provádění nařízení je proto nutné zavést řádné vnitrostátní koordinační mechanismy:

— zajistit bezproblémovou výměnu informací mezi vnitrostátními orgány v rámci členského státu, aby si mohly účinně a efektivně vzájemně pomáhat při provádění nařízení a provádění dalších politik a pravidel (např. informování příslušných orgánů činných v trestním řízení a orgánů na ochranu obětí obchodování s lidmi),

— usnadnit spolupráci a vytvářet synergie pro účinné a efektivní provádění. Je třeba, aby se příslušné orgány mohly spolehnout na odborné znalosti, pravomoci a úkoly jiných relevantních vnitrostátních orgánů, které mohou pomoci při šetření a vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu. Jedná se například o:

  — inspektoráty práce,

  — vymáhání práva,

  — orgány odpovědné za koordinaci boje proti obchodování s lidmi a vnitrostátní mechanismy pro předávání informací ([100]),

  — orgány dozoru nad trhem,

  — celní orgány,

  — orgány dohledu, které mají být jmenovány podle směrnice 2024/1760 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a které mohou pomoci ověřit opatření hospodářských subjektů, na něž se uvedená směrnice vztahuje, v oblasti náležité péči relevantní pro uplatňování nařízení,

  — daňové a finanční úřady, které mohou být nápomocny při uplatňování sankcí,

  — další odvětvové orgány (např. orgány pro rybolov).

([97]) Ustanovení čl. 21 odst. 5 a 6 nařízení o nucené práci.
([98]) Ustanovení čl. 5 odst. 6 nařízení o nucené práci.
([99]) Článek 16 nařízení o nucené práci.
([100]) Budou k nim patřit národní referenční mechanismy (NRM).

4.10.2 *Koordinace s orgány činnými v trestním řízení a součinnost s trestním řízením*

Úzká koordinace mezi příslušnými orgány a orgány činnými v trestním řízení a soudními orgány, které se zabývají trestními aspekty případu, je nezbytná, zejména pro shromažďování a posuzování důkazů v případech nucené práce ([101]) a pro zajištění důvěrnosti trestního vyšetřování. Podrobnosti fungování této spolupráce v praxi závisí na vnitrostátních předpisech (zejména těch, které podporují uplatňování nařízení) a na součinnosti řízení podle nařízení s vnitrostátním soudnictvím a systémem trestního práva.

Nařízení je přímo použitelné a má jiný cíl než trestní právo; proto se uplatňuje odděleně od vnitrostátního trestního práva, které se zabývá nucenou prací. Nařízení stanoví pouze správní postupy a opatření: vyšetřování a stíhání trestných činů (včetně toho, které probíhá podle právních předpisů o boji proti obchodování s lidmi) nespadá do jeho působnosti. Použití nařízení nevyžaduje předchozí trestní vyšetřování, a tím spíše ani odsouzení stejných skutečností podle trestního práva.

Případ nucené práce může vyvolat jak trestní řízení, tak šetření podle nařízení, která probíhají souběžně a jejichž výsledkem mohou být jak rozhodnutí trestní povahy, tak správní rozhodnutí. Vymáhání zákazu nucené práce by nemělo ohrozit vedení trestního vyšetřování.

Orgány uplatňující tyto různé rámce proto musí spolupracovat a zajistit, aby nebylo ohroženo vyšetřování trestných činů a jejich důvěrnost.

V případě šetření přeshraničního případu nucené práce by měl vedoucí orgán zvážit sdílení informací prostřednictvím sítě SIENA ([102]) za účelem koordinace činností a zpravodajských informací s orgány činnými v trestním řízení jiných členských států.

4.10.3 *Koordinace, spolupráce a vzájemná pomoc příslušných orgánů a Komise*

Příslušné orgány členských států a Komise musí úzce spolupracovat, neboť sdílejí odpovědnost za účinné, efektivní a jednotné uplatňování nařízení v celé EU ([103]). Příslušné orgány jsou odpovědné jak za šetření ve vnitrostátním kontextu, tak za výkon rozhodnutí, včetně rozhodnutí přijatých Komisí. Činnost sítě Unie proti produktům pocházejícím z nucené práce ([104]) a systému ICSMS tyto procesy usnadní.

Povinnost vzájemné pomoci zahrnuje níže uvedené pravomoci a povinnosti ([105]):

— pokud příslušný orgán nebo Komise zjistí informace o podezření na nucenou práci na území, pro které nejsou příslušné, musí tyto informace sdílet s relevantním příslušným orgánem prostřednictvím systému ICSMS,

— vedoucí příslušný orgán si může vyžádat podporu nebo informace od ostatních příslušných orgánů, které musí reagovat okamžitě a spolupracovat. Žádosti o informace musí být vyřízeny prostřednictvím systému ICSMS a musí být plně zodpovězeny do 20 pracovních dnů. Pokud dožadující orgán považuje informace za nedostatečné, může požádat o další podrobnosti. Obecně platí, že dožádaný orgán musí spolupracovat a poskytnout odpověď. Ve výjimečných případech však může dožádaný orgán částečně nebo zcela odmítnout žádosti vyhovět, pokud by vyhovění žádosti podstatně ohrozilo jeho vlastní činnost, například probíhající šetření. V takových případech musí dožádaný příslušný orgán nebo Komise své (částečné nebo úplné) odmítnutí odůvodnit a předat pouze informace, které neohrožují jeho činnost. Dokumenty, shrnutí nebo časově odložené předávání informací jsou praktickými řešeními, která slaďují povinnost spolupráce s povinností zajistit účinné uplatňování nařízení,

— pokud vedoucí příslušný orgán šetří určitý případ, musí na žádosti ostatních příslušných orgánů, které mají oprávněný důvod se do případu úzce zapojit, reagovat neprodleně a spolupracovat. Pokud je hospodářský subjekt, který je předmětem šetření, usazen v jiném členském státě a příslušný orgán tohoto členského státu požádá o zapojení do šetření, měl by vedoucí příslušný orgán žádosti v zásadě vyhovět.

([101]) Ustanovení čl. 5 odst. 6 nařízení o nucené práci.
([102]) Aplikace sítě pro bezpečnou výměnu informací (Secure Information Exchange Network Application, SIENA) – zajišťuje bezpečnou výměnu informací mezi Europolem a jeho partnery.
([103]) Ustanovení čl. 5 odst. 1 nařízení o nucené práci.
([104]) Síť sdružuje zástupce členských států, zástupce Komise a zástupce celních orgánů. Viz rovněž článek 6 nařízení o nucené práci.
([105]) Článek 16 nařízení o nucené práci.

5. **VYMÁHÁNÍ A SANKCE**

5.1 **Vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu** ([106])

Jakmile je rozhodnutí o porušení zákazu přijato vedoucím příslušným orgánem, musí být prostřednictvím systému ICSMS sděleno příslušným orgánům a celním orgánům. Za vymáhání těchto rozhodnutí na trhu EU odpovídají příslušné orgány (oddíl 5.1.1). Za vymáhání těchto rozhodnutí na trhu EU odpovídají příslušné orgány (oddíl 5.1.1). Celní orgány musí z produktů dovážených do EU nebo z ní vyvážených určit produkty, na které se vztahují rozhodnutí o porušení zákazu, a musí spolupracovat s příslušnými orgány při výkonu těchto rozhodnutí na hranicích (oddíl 5.1.2).

5.1.1 *Vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu v rámci EU*

Příslušné orgány musí zajistit účinné vymáhání všech prvků rozhodnutí, v případě potřeby ve spolupráci s příslušnými orgány jiných členských států a s dalšími vnitrostátními orgány, například s orgány dozoru nad trhem. Příslušné orgány musí zajistit dodržování zákazu týkajícího se produktů, příkazů k jejich stažení z trhu a odstranění (oddíl 5.1.1.1) a omezení přístupu k produktům a k nabídkám těchto produktů. Příslušný orgán každého členského státu musí kontaktovat hospodářské subjekty, kterým je rozhodnutí o porušení zákazu určeno a které jsou usazeny na jeho území. Pokud hospodářský subjekt dodává výrobky na trh v několika členských státech, může příslušný orgán členského státu usazení požádat o pomoc příslušné orgány ostatních členských států.

5.1.1.1 Stažení z trhu a odstranění produktů pocházejících z nucené práce

Odpovědností příslušných orgánů je zajistit, aby hospodářské subjekty účinně prováděly příkazy ke stažení z trhu a odstranění stanovené v rozhodnutích o porušení zákazu (oddíl 4.8.3) ([107]). Při plnění tohoto úkolu bude klíčová těsná spolupráce s orgány dozoru nad trhem.

Pro zajištění souladu si příslušné orgány musí od hospodářského subjektu vyžádat informace o jeho plánech stažení z trhu a odstranění a zprávy o pokroku při plnění těchto plánů. U produktů pocházejících z nucené práce jen částečně by tyto plány měly obsahovat informace o výměně dotčené části. Při přípravě plánů odstranění by hospodářské subjekty měly věnovat zvláštní pozornost zboží s vysokou hodnotou a dlouhodobou životností (např. vozidlům, strojům, elektronice), u něhož je třeba posoudit technickou proveditelnost jeho recyklace nebo znehodnocení. Příslušné orgány by měly tyto plány koordinovat s regulačními orgány v oblasti životního prostředí a bezpečnosti.

(a) Stažení produktů z trhu

Při monitorování procesu stažení produktů z trhu musí příslušné orgány posoudit informace poskytnuté hospodářským subjektem. Aby mohly dotčené hospodářské subjekty vyhovět rozhodnutí o porušení zákazu, musí mít přehled o zásobách produktů a o tom, kde se tyto produkty v rámci distribučních kanálů nacházejí, včetně prodeje na dálku; musí rovněž vypracovat plán stažení, v němž podrobně uvedou, jak budou produkty staženy v souladu s rozhodnutím.

(b) Proces odstranění

Při sledování procesu odstranění produktů musí příslušné orgány zajistit, aby byly produkty odstraněny v souladu s hierarchií nakládání s odpady stanovenou ve směrnici 2008/98/ES ([108]), a to jejich recyklací, nebo pokud to není možné, jejich znehodnocením ([109]). Oděvy, oděvní doplňky a obuv mohou být zničeny v souladu s ustanoveními nařízení Komise v přenesené pravomoci 2026/296 ([110]). Produkty podléhající rychlé zkáze musí být darovány na charitativní účely nebo ve veřejném zájmu. Z odstranění produktu výše uvedenými způsoby nesmí mít dotčený hospodářský subjekt žádný prospěch.

([106]) Článek 23 nařízení o nucené práci.
([107]) Článek 24 nařízení o nucené práci.
([108]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. L 312, 22.11.2008, s. 3).
([109]) Článek 25 nařízení o nucené práci.
([110]) Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2026/296 ze dne 9. února 2026, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1781 stanovením výjimek ze zákazu ničení neprodaných spotřebních výrobků (Úř. věst. L, 2026/296, 22.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2026/296/oj).

(c) Produkty s vyměnitelnými částmi a produkty strategického nebo kritického významu

Týká-li se rozhodnutí vyměnitelných částí produktu, musí příslušné orgány zajistit, aby byly dotčené produkty staženy z trhu a tyto části zlikvidovány, jak je uvedeno ve výše uvedeném procesu odstranění, a aby dotčený hospodářský subjekt nahradil dotčené části částmi, které nepocházejí z nucené práce, v souladu s nařízením. Produkty, které z takového procesu vzniknou, mohou být následně uvedeny zpět na trh. Pokud hospodářský subjekt není ochoten část vyměnit, je třeba odstranit celý produkt.

Pokud se rozhodnutí týká produktů, které tvoří součást dodavatelského řetězce strategického nebo kritického významu pro EU ([111]), a pokud vedoucí příslušný orgán nařídí zadržení produktu namísto jeho odstranění (oddíl 4.8.4), musí příslušné orgány i tak zajistit jeho stažení z trhu, jak je uvedeno výše. Musejí si rovněž vyžádat od příslušného hospodářského subjektu informace o tom, kde jsou produkty skladovány po dobu, kdy je nucená práce odstraňována.

V případě, že nucená práce není v přiměřené lhůtě odstraněna, musí příslušný orgán vymáhat odstranění dotčených produktů, jak je uvedeno výše. Zjistí-li se, že je rozhodnutí splněno, musí vedoucí příslušný orgán své rozhodnutí do budoucna zrušit (oddíl 4.9). Pokud hospodářský subjekt nechce přijmout nezbytná opatření k odstranění nucené práce, musí o tom informovat příslušné orgány a postupovat při odstranění produktu v souladu s rozhodnutím, jak je vysvětleno v písmenu b) výše.

(d) Předání produktů příslušnému orgánu za účelem odstranění

V situacích, kdy by recyklace a darování dotčeného produktu mohly představovat velkou hospodářskou hodnotu a kdy by celní orgány jinak takové produkty zničily, může příslušný orgán požádat celní orgány, aby mu výrobky, u nichž bylo zamítnuto propuštění do volného oběhu nebo vývoz, svěřily do pravomoci ([112]) za účelem jejich odstranění v souladu s článkem 25. Náklady na toto opatření musí nést hospodářský subjekt.

(e) Produkty prodávané online

Hospodářský subjekt, který dodává produkty, na něž se vztahuje rozhodnutí o porušení zákazu, na internetu, musí tyto produkty stáhnout z trhu a odstranit v souladu s rozhodnutím, jak je popsáno v písmenech a) až d) výše. Hospodářský subjekt je rovněž musí přestat nabízet na svých internetových stránkách.

Pokud hospodářský subjekt využívá k nabízení produktu zprostředkovatelskou službu, jako je například online tržiště, mohou příslušné orgány na základě příslušných právních předpisů členského státu nebo přímo použitelného práva EU rovněž vydat příkaz poskytovateli zprostředkovatelské služby, aby omezil přístup ke sdělením a nabídkám odkazujícím na výše uvedené produkty. Pokud příkaz splňuje formální podmínky stanovené v čl. 9 odst. 2 nařízení (EU) 2022/2065 ([113]), musí poskytovatelé informovat orgán, který příkaz vydal, o opatřeních přijatých k zajištění souladu s rozhodnutím o porušení zákazu.

5.1.2 *Vymáhání rozhodnutí o porušení zákazu na hranicích* ([114])

Vzhledem k tomu, že nucená práce je součástí výrobního procesu a nezanechává na samotném produktu žádné stopy, nemohou celní orgány zjistit soulad pouze na základě svých kontrol, a příslušné orgány tak zůstávají odpovědné za celkové vymáhání zákazu produktů pocházejících z nucené práce na trhu EU, jakož i za dovoz a vývoz těchto produktů ([115]). Celní orgány musí jednat na základě rozhodnutí přijatých příslušnými orgány a sdělených jim prostřednictvím systému ICSMS ([116]). Veškeré změny nebo zrušení rozhodnutí musí být rovněž neprodleně sděleny celním orgánům, které by měly neprodleně přizpůsobit svá donucovací opatření. Úzká spolupráce mezi celními orgány a příslušnými orgány je nezbytná k zajištění účinného vymáhání u produktů, které vstupují do EU nebo ji opouštějí.

([111]) Ustanovení čl. 20 odst. 5 nařízení o nucené práci.
([112]) Ustanovení čl. 30 odst. 4 nařízení o nucené práci.
([113]) Viz nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách).
([114]) Články 26 až 31 nařízení o nucené práci.
([115]) Nařízení o nucené práci, 55. bod odůvodnění.
([116]) Tato komunikace bude probíhat automatizovaně mezi systémem ICSMS – modulem o nucené práci a celním systémem řízení rizik (CRMS), ale dokud nebudou oba systémy integrovány, budou příslušné orgány a celní orgány zpočátku sdílet informace v souladu s vnitrostátními protokoly, které budou zavedeny před zahájením uplatňování nařízení.

5.1.2.1 Oblast působnosti a podmínky nařízení, pokud jde o produkty vstupující na trh EU nebo jej opouštějící

Nařízení se vztahuje výhradně na produkty deklarované celním orgánům v celních režimech „propuštění do volného oběhu“ a „vývoz“. Na produkty, které mají být propuštěny do jiných celních režimů, se nařízení nevztahuje.

5.1.3 *Identifikace produktů na hranicích*

K identifikaci produktů vstupujících na trh EU nebo jej opouštějících, na které se vztahují rozhodnutí o nucené práci ([117]), musí celní orgány uplatňovat postupy řízení celních rizik v souladu s celním kodexem Unie, přičemž zohlední rozhodnutí o porušení zákazu, která jim neprodleně sdělí vedoucí příslušný orgán, a veškeré dostupné relevantní informace o rizicích.

Pokud účinné vymáhání zákazu nucené práce vyžaduje, aby celní orgány měly přístup k dalším informacím, než které jsou normálně stanoveny podle celních předpisů ([118]),, je Komise zmocněna přijmout akty v přenesené pravomoci upřesňující tyto další informace, jež musí hospodářské subjekty poskytnout celním orgánům k produktům vstupujícím na trh Unie nebo jej opouštějícím. Tyto informace mohou obsahovat údaje identifikující produkt, výrobce nebo producenta a dodavatele produktu. V tomto ohledu vydá Komise další pokyny k aktům v přenesené pravomoci v souladu s čl. 11 písm. d) nařízení.

Identifikaci produktů, které jsou předmětem zákazu nucené práce, mohou podpořit také informace vyměňované mezi Komisí a příslušnými orgány ([119]).

5.1.4 *Pozastavení propuštění produktů do volného oběhu a oznámení příslušným orgánům*

Celní orgány musí pozastavit propuštění produktu do volného oběhu nebo jeho vývoz ([120]), pokud prostřednictvím svého systému řízení rizik zjistí, že produkt, který vstupuje na trh EU nebo jej opouští, by mohl podle rozhodnutí sděleného jim podle čl. 26 odst. 3 porušovat zákaz stanovený v článku 3 nařízení.

Celní orgány musí o pozastavení neprodleně informovat příslušné orgány svého členského státu a předat jim veškeré relevantní informace, aby mohly zjistit, zda se na dotčené produkty vztahuje rozhodnutí o porušení zákazu, které jim bylo sděleno.

Podmínky platné pro produkty během pozastavení jejich propuštění do volného oběhu nebo k vývozu, včetně jejich skladování a veškerých opatření spojených se zamítnutím jejich propuštění, stanoví celní orgány, v příslušných případech podle celního kodexu Unie ([121]).

Příslušné orgány musí v zásadě dospět k závěru v příslušných lhůtách. V případě potřeby a v řádně odůvodněných případech mohou příslušné orgány požádat celní orgány, aby pozastavení zachovaly, a umožnily tak řádné posouzení produktu pozastaveného celními orgány ([122]). Může se jednat o případy, kdy by příslušné orgány musely k dosažení závěru o pozastavení podrobněji prozkoumat průvodní doklady k produktům, provést přezkum produktů nebo kontaktovat hospodářský subjekt. Posledně jmenovaný případ může nastat, pokud rozhodnutí obsahuje výjimku z odstranění nebo pokud je produkt zakázán kvůli vyměnitelným částem a hospodářským subjektům je nařízeno tyto konkrétní části odstranit.

([117]) Ustanovení čl. 26 odst. 4 nařízení o nucené práci.
([118]) Viz také 56. bod odůvodnění nařízení o nucené práci, kde jsou podrobněji uvedeny základní informace k tomuto ustanovení.
([119]) Článek 31 nařízení o nucené práci.
([120]) Článek 28 nařízení o nucené práci.
([121]) Nařízení o nucené práci, 60. bod odůvodnění.
([122]) Nařízení o nucené práci, 57. bod odůvodnění.

Během tohoto období nepropustí celní orgány dotčené produkty do volného oběhu ani k vývozu, dokud je příslušné orgány neposoudí nebo dokud neuplynou příslušné lhůty.

V rámci přezkumu prováděného příslušnými orgány během doby pozastavení produktu a předtím, než je přijat a celním orgánům sdělen závěr, který by vedl k zamítnutí produktů a následně k jejich odstranění, může hospodářský subjekt po dohodě s celními orgány a příslušnými orgány požádat, aby byl produkt propuštěn do jiného celního režimu, který umožní vyměnit nebo upravit části produktu, které nejsou v souladu s nařízením.

5.1.5 *Propuštění do volného oběhu nebo k vývozu*

Pokud příslušné orgány dospějí k závěru, že se na produkt, který jim byl oznámen po pozastavení, nevztahuje rozhodnutí o porušení zákazu, musí tuto informaci neprodleně zanést do systému ICSMS a informovat o tom celní orgány. Jakmile je toto rozhodnutí sděleno celním orgánům, musí tyto orgány propustit produkt do volného oběhu nebo k vývozu, pokud jsou splněny všechny ostatní podmínky pro propuštění.

Celní orgány musí rovněž propustit produkt do volného oběhu nebo k vývozu, pokud příslušné orgány nereagovaly na oznámení uvedené v oddíle 5.1.4 ve lhůtách a za podmínek stanovených v nařízení ([123]).

5.1.6 *Zamítnutí, zabavení a odstranění* ([124])

Pokud příslušné orgány dospějí k závěru, že produkt, který jim byl oznámen po pozastavení, pochází z nucené podle rozhodnutí o porušení zákazu, musí tuto informaci neprodleně zanést do systému ICSMS a informovat o tom celní orgány. Jakmile je takové rozhodnutí sděleno celním orgánům, musí tyto orgány provést odstranění; není možná žádná úprava ani zpětný vývoz (v případě dováženého zboží). Celní orgány musí zajistit, aby byl produkt odstraněn v souladu s použitelným právem EU a vnitrostátním právem, které je v souladu s právem EU. S veškerým odpadem vzniklým při odstranění bude rovněž nakládáno v souladu s použitelným právem EU a vnitrostátním právem. Náklady spojené s odstraněním bude muset nést hospodářský subjekt v souladu s ustanoveními celního kodexu Unie.

Celní orgány mohou alternativně na žádost příslušného orgánu a na jeho odpovědnost produkt zabavit a dát jej k dispozici tomuto příslušnému orgánu a pod jeho dohled. V takových případech musí příslušný orgán zajistit, aby byl produkt odstraněn způsobem stanoveným v nařízení (totiž recyklací nebo, pokud to není možné, znehodnocením nebo, v případě produktů podléhajících rychlé zkáze, jejich darováním).

5.2 **Sankce**

Příslušné orgány mají povinnost zajistit účinné, efektivní a jednotné provádění nařízení v celé EU, včetně vymáhání rozhodnutí. Za tímto účelem musí členské státy stanovit pravidla pro finanční sankce (pokuty), která musí být oznámena Komisi do 14. prosince 2026. Pravomoc ukládat sankce mají pouze orgány členských států, a to i v případech, kdy rozhodnutí o porušení zákazu vydala Komise ([125]).

Tato kapitola obsahuje pokyny k metodě výpočtu finančních sankcí v souladu s čl. 37 odst. 2 a s příslušnými prahovými hodnotami ([126]). Je třeba poznamenat, že vnitrostátní právní předpisy mohou zahrnovat i jiné druhy sankcí, pokud jsou v souladu s právem EU, včetně nařízení. Kromě toho musí příslušné orgány při výpočtu a ukládání jakékoli jiné sankce zajistit, aby byla účinná, přiměřená a odrazující.

([123]) Článek 29 nařízení o nucené práci.
([124]) Článek 30 nařízení o nucené práci.
([125]) Článek 37 nařízení o nucené práci.
([126]) Ustanovení čl. 11 písm. i) nařízení o nucené práci.

5.2.1 *Důvody sankcí*

Za porušení samotného zákazu nucené práce se sankce neukládají. Ukládají se každému hospodářskému subjektu, který nesplní rozhodnutí o porušení zákazu. Konkrétně to znamená, že sankce se uplatní v těchto případech:

— uvedení dotčených produktů na trh v rozporu s rozhodnutím o porušení zákazu,

— nestažení dotčených produktů z trhu nebo jejich neodstranění, případně obojí, částečné nebo úplné,

— neprovedení výměny části produktu, na kterou se vztahuje rozhodnutí o porušení zákazu,

— nezadržení produktů v případě, že bylo nařízeno jejich zadržení z důvodu jejich strategického významu (oddíl 4.8.4)..

5.2.2 *Výpočet sankcí*

Ustanovení čl. 37 odst. 2 nařízení stanoví některá základní pravidla pro výpočet sankcí. V tomto rámci mají členské státy určitou volnost při výběru, jak budou sankce regulovat a uplatňovat. To jim umožňuje stanovovat pravidla a metodiky výpočtu sankcí, které jsou vhodné pro jejich vnitrostátní právní a politický rámec, a zároveň zajistit účinné a jednotné uplatňování nařízení prostřednictvím jasného a dostatečně předvídatelného postupu. Členské státy musí při vypracovávání svých pravidel pro výpočet sankcí v maximální míře zohlednit tyto pokyny a při uplatňování těchto sankcí musí dodržovat článek 37 nařízení, jakož i obecné zásady práva EU.

Následující oddíly sice nedoporučují žádnou konkrétní metodiku výpočtu, ale rozvádějí pravidla stanovená v čl. 37 odst. 2 a pět logických kroků, které je třeba dodržet pro výpočet přiměřené, zákonné a účinné sankce.

5.2.2.1 Určení všech skutkových okolností a povahy a rozsahu porušení rozhodnutí

Pro výpočet sankce musí příslušný orgán nejprve identifikovat chování hospodářského subjektu, které vede k porušení dotyčného rozhodnutí.

5.2.2.2 Posouzení závažnosti a doby trvání porušení a výpočet základní výše sankce

Závažnost a doba trvání porušení rozhodnutí o porušení zákazu jsou hlavními faktory, které příslušný orgán (nebo vnitrostátní soudce) zohlední při výpočtu základní výše sankce.

Při určování závažnosti porušení jsou nejdůležitější tyto prvky:

— rozsah, v jakém byly zakázané produkty v souladu s rozhodnutím staženy z trhu (např. z hlediska staženého množství a dodržení lhůt),

— rozsah, v jakém byly produkty v souladu s rozhodnutím odstraněny,

— úmyslný nebo nedbalostní charakter porušení, včetně míry nedbalosti.

Doba trvání porušení se počítá od data uplynutí lhůty uvedené v rozhodnutí. V rámečcích níže je uvedeno několik příkladů, které ilustrují, jak se tento krok výpočtu může konkrétně uplatnit.

Rámeček 1

Příklady výpočtu základní výše sankce

Příklad A – Výpočet na základě produktu

— **Krok 1 – Výpočet celkové hodnoty produktů** uvedených na trh EU v rozporu s rozhodnutím o porušení zákazu.

— **Krok 2 – Výpočet základní výše sankce**:

  — **Krok 2.1 – Výpočet závažnosti** porušení: po posouzení míry závažnosti porušení stanoví příslušný orgán (nebo vnitrostátní soudce) procentní podíl hodnoty produktů, kterých se porušení týká, odrážející míru závažnosti. Např. velmi nízká závažnost: 0–10 % celkové hodnoty produktů; nízká závažnost: 10–30 %; vysoký stupeň závažnosti: 30–60 %.

  — **Krok 2.2 – Výpočet doby trvání** porušení: každému dni nebo měsíci porušení by měl být přiřazen určitý koeficient. Po změření doby trvání porušení příslušný orgán (nebo vnitrostátní soudce) vynásobí tento koeficient procentním podílem hodnoty produktů.

Příklad B – Výpočet na základě obratu

Krok 1 – Výpočet celkového ročního obratu hospodářského subjektu

Krok 2 – Výpočet základní výše sankce s přihlédnutím k závažnosti i době trvání. Po určení míry závažnosti a doby trvání porušení příslušný orgán (nebo vnitrostátní soudce) vypočítá procentní podíl z celkového ročního obratu hospodářského subjektu, který tyto prvky odráží. Např. nízká závažnost: 0–1 %; střední závažnost: 1–2 %; vysoký stupeň závažnosti: 1–4 %.

5.2.2.3 Určení polehčujících a přitěžujících okolností a úprava sankce

Po stanovení základní výše sankce musí příslušné orgány (nebo vnitrostátní soudce) zohlednit případné polehčující a přitěžující okolnosti a základní částku odpovídajícím způsobem upravit.

Mezi polehčující okolnosti patří například dobrá spolupráce hospodářského subjektu při plnění rozhodnutí o porušení zákazu (např. spontánní poskytnutí užitečných informací o situaci v případě porušení).

Mezi přitěžující okolnosti patří:

— veškerá porušení rozhodnutí o porušení zákazu, kterých se tentýž hospodářský subjekt dopustil v minulosti,

— špatná spolupráce hospodářského subjektu při plnění rozhodnutí o porušení zákazu (např. obstrukční nebo nekomunikativní jednání, podvodné jednání s cílem zakrýt porušení nebo nucení jiných hospodářských subjektů k porušení),

— jakýkoli finanční prospěch, který byl z porušení získán, či zamezení ztrátám, které z porušení vyplynulo.

5.2.2.4 Určení použitelných zákonných minim a maxim

Nařízení nestanoví žádnou minimální ani maximální výši finančních sankcí. Je na členských státech, aby zvážily potřebu stanovit pravidla týkající se těchto aspektů v souladu se zásadami účinnosti, přiměřenosti a odrazujícího účinku. Příslušné orgány musí zajistit, aby vypočtená sankce nepřekročila tyto hranice.

5.2.2.5 Zajištění toho, aby byla sankce účinná, přiměřená a odrazující

Příslušné orgány musí zajistit, aby výše sankce vyplývající z výpočtu odrážela zásady účinnosti, přiměřenosti a odrazujícího účinku.

Sankce je:

— účinná, pokud skutečně a přiměřeně postihuje hospodářský subjekt za porušení a přiměje ho k plnění předpisů,

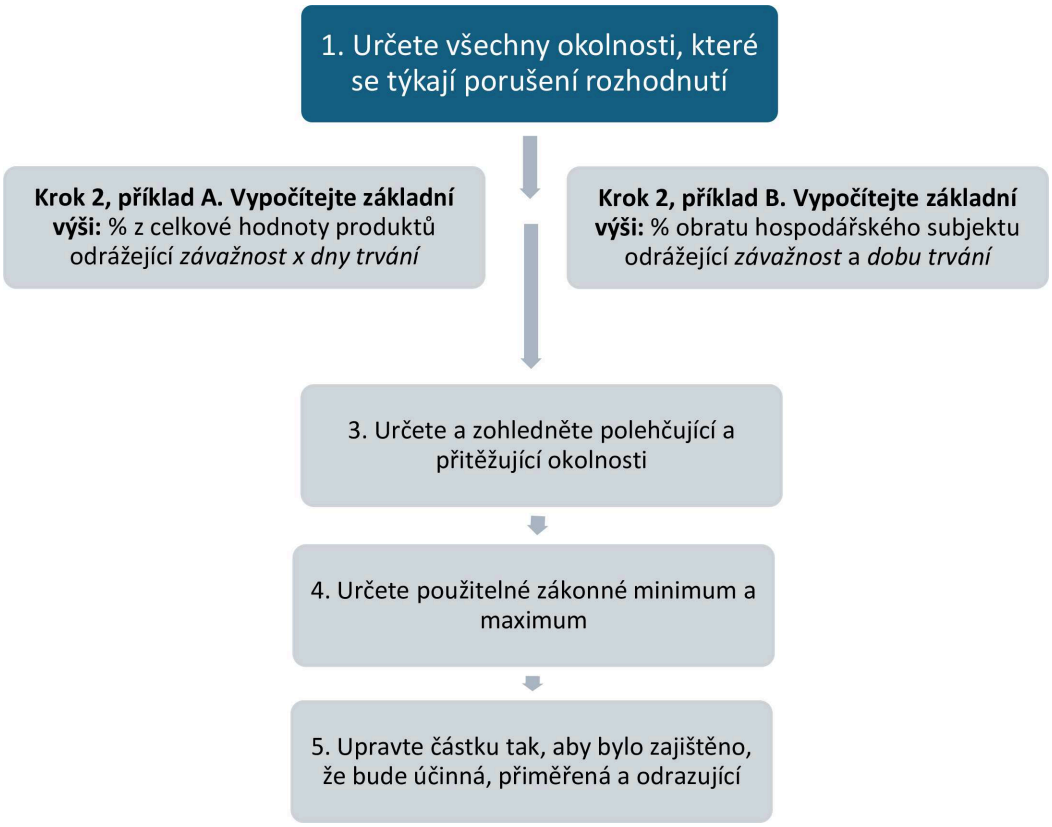
— přiměřená, pokud je odpovídající a nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné k postihu za porušení a k tomu, aby hospodářský subjekt přiměla k dodržování předpisů; a zohledňuje všechny okolnosti případu, včetně uložení jiných sankcí za stejné skutky (byť na jiném právním základě),

— odrazující, pokud je dostatečná k tomu, aby hospodářský subjekt odradila od dalšího porušování rozhodnutí nebo od jeho opakovaného porušování v budoucnu, a pokud odrazuje jiné hospodářské subjekty od porušování rozhodnutí.

Sankce musí být rovněž vypočteny a uplatňovány nediskriminačním způsobem. Stejné okolnosti musí být sankcionovány stejným způsobem, pokud neexistuje objektivní a přiměřený důvod k uplatnění odlišných sankcí.

Obrázek 2

Ilustrace postupu při výpočtu

6. **POKYNY PRO HOSPODÁŘSKÉ SUBJEKTY K NÁLEŽITÉ PÉČI VE VZTAHU K NUCENÉ PRÁCI**

6.1 **Účel**

Nařízení vyžaduje, aby Komise poskytla hospodářským subjektům pokyny k náležité péči ve vztahu k nucené práci ([127]). Tyto pokyny plní toto zadání tím, že poskytují společnostem nezávazné vodítko k možnosti dobrovolné náležité péče, pokud jde o problematiku nucené práce, a to na základě mezinárodně uznávaných zásad a norem (oddíl 2.2), přičemž zohledňují příslušné právní předpisy EU.

Vzhledem k tomu, že pokyny Komise nejsou z definice závazné, nejsou ani právně vymahatelné. Tyto pokyny neukládají společnostem žádné povinnosti, ani povinnost náležité péče ([128]). Mohou však hospodářským subjektům pomoci snížit riziko výskytu nucené práce v jejich provozech a dodavatelských řetězcích ([129]). Tyto pokyny rovněž poskytují konkrétní pokyny na pomoc malým a středním podnikům ([130]) s ohledem na jejich omezené zdroje na provádění náležité péče.

Tyto pokyny vycházejí z předchozích pokynů EU týkajících se náležité péče v oblasti nucené práce, které byly zveřejněny před přijetím nařízení ([131]), a nahrazují je. Poskytují podrobnější popis možných opatření náležité péče na základě stejných mezinárodních norem, o které se opíraly předchozí pokyny (oddíl 2.2).

Společnosti, které chtějí provádět náležitou péči v oblasti nucené práce, se vyzývají, aby vycházely z těchto pokynů a navázaly na své stávající postupy náležité péče, které jsou vhodné a přiměřené rizikům, okolnostem a kontextu dané společnosti.

6.2 **Právní předpisy EU týkající se náležité péče**

Ačkoli nařízení samo o sobě neukládá povinnosti v oblasti náležité péče, několik dalších právních předpisů EU stanoví pro vybrané skupiny společností požadavky na náležitou péči nebo na podávání zpráv týkající se rizik nucené práce. Tyto předpisy mohou rovněž pomoci představit úsilí hospodářských subjektů o identifikaci a řešení rizik nucené práce během případných šetření.

Směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti (CSDDD) ([132]) ukládá velkým společnostem spadajícím do její oblasti působnosti identifikovat a řešit nepříznivé dopady na lidská práva a životní prostředí ve svých provozech a hodnotových řetězcích, včetně případů, kdy se to týká nucené práce. Směrnice CSDDD, která se začne uplatňovat v červenci 2029, stanoví obecný právní rámec pro povinnou náležitou péči velkých společností spadajících do její oblasti působnosti ([133]).

Směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti ([134]) zavádí podrobné požadavky na podávání zpráv, aby velké společnosti zveřejňovaly informace o svých rizicích a dopadech na lidská práva, včetně případné přítomnosti nucené práce v jejich provozech nebo dodavatelských řetězcích.

První souhrnný balíček zjednodušujících opatření ([135]) zjednodušil požadavky na náležitou péči a požadavky na podávání zpráv stanovené výše uvedenými směrnicemi s cílem snížit administrativní zátěž pro společnosti spadající do jejich působnosti a chránit menší společnosti před nadměrnými požadavky na informace stanovenými pro větší společnosti.

([127]) Ustanovení čl. 11 písm. a) nařízení o nucené práci.
([128]) Ustanovení čl. 1 odst. 3 nařízení o nucené práci.
([129]) Nařízení o nucené práci, 45. bod odůvodnění.
([130]) Nařízení o nucené práci, 32. bod odůvodnění a článek 11.
([131]) Evropská komise a Evropská služba pro vnější činnost (2021), Pokyny pro podniky v EU týkající se náležité péče k řešení rizika nucené práce v jejich provozech a dodavatelských řetězcích.
([132]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1760 ze dne 13. června 2024 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 a nařízení (EU) 2023/2859 (Úř. věst. L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj). Směrnice byla změněna směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2026/470 ze dne 24. února 2026, kterou se mění směrnice 2006/43/ES, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 a (EU) 2024/1760, pokud jde o některé požadavky na podávání zpráv podniků o udržitelnosti a některé požadavky na náležitou péči podniků v oblasti udržitelnosti (Úř. věst. L, 2026/470, 26.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/470/oj).
([133]) Do 26. července 2027 přijme Komise pokyny, jak provádět náležitou péči v souladu s povinnostmi stanovenými ve směrnici.
([134]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (Úř. věst. L 322, 16.12.2022, s. 1).
([135]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2026/470 ze dne 24. února 2026, kterou se mění směrnice (EU) 2022/2464 a (EU) 2024/1760, pokud jde o požadavky na podávání zpráv o udržitelnosti a náležitou péči v oblasti udržitelnosti (Úř. věst. L, 2026/470, 26.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/470/oj).

Některé z povinností náležité péče zavedené právními předpisy EU jsou specifické pro určité kategorie produktů. Nařízení o nerostných surovinách pocházejících z oblastí postižených konfliktem ([136]) vyžaduje, aby dovozci cínu, tantalu, wolframu a zlata do EU prováděli náležitou péči v dodavatelském řetězci ([137]) s cílem zabránit získávání zdrojů z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí. Nařízení o bateriích ([138]) ukládá společnostem, které uvádějí baterie na trh EU, aby zavedly zásady náležité péče v dodavatelském řetězci surovin (lithia, niklu, kobaltu, přírodního grafitu) s cílem zmírnit sociální a environmentální rizika, včetně nucené práce. Nařízení o odlesňování ([139]) ukládá hospodářským subjektům, které uvádějí na trh EU skot, kakao, kávu, palmový olej, kaučuk, sóju nebo dřevo, aby zajistily, že tyto produkty nezpůsobují odlesňování a jsou vyráběny legálně, včetně dodržování zákonů země produkce upravujících lidská práva chráněná mezinárodním právem.

Těmito pokyny nejsou dotčeny pokyny týkající se náležité péče, které Komise zveřejnila v souvislosti s jinými právními předpisy EU.

Směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi ([140]) rovněž vyžaduje, aby členské státy stanovily minimální sankce za obchodování s lidmi, včetně obchodování za účelem pracovního vykořisťování, a aby vypracovaly opatření na pomoc obětem obchodování s lidmi, jejich ochranu a přístup k nápravě.

6.3 **Co je náležitá péče ve vztahu k nucené práci?**

6.3.1 *Náležitá péče jako účinný nástroj proti nucené práci*

Pro účely tohoto nařízení se náležitou péčí ve vztahu k nucené práci rozumí úsilí, které hospodářské subjekty vyvíjejí s cílem zavést povinné požadavky nebo dobrovolné pokyny, doporučení nebo postupy pro identifikaci, prevenci, zmírnění nebo ukončení využívání nucené práce v souvislosti s produkty určenými pro trh EU nebo na vývoz ([141]).

Náležitá péče je účinný způsob, jak identifikovat a řešit rizika nucené práce. V tomto kontextu by náležitá péče společnosti, i když není nařízením uložena, mohla pomoci společnosti dodržovat nařízení. Pokud z jiného právního předpisu EU nevyplývá zvláštní právní povinnost provádět náležitou péči, mohou se společnosti samy rozhodnout, jak nejlépe řešit rizika nucené práce. Mohou se rozhodnout provádět náležitou péči, jak je vysvětleno v tomto oddíle, nebo použít alternativní přístupy uvedené v oddíle 4.7.

Rizika nucené práce jsou často spojena s riziky dalších případů porušování lidských práv. Aby byly konkrétní úvahy o náležité péči v souvislosti s nucenou prací účinné, je třeba je chápat v rámci širších očekávání týkajících se náležité péče v oblasti lidských práv stanovených právem EU a mezinárodními normami.

6.3.2 *Charakteristiky náležité péče*

Náležitá péče je zaměřena na prevenci (nedílná součást rozhodování a řízení rizik), zahrnuje průběžnou komunikaci, je úměrná riziku, v případě potřeby zahrnuje stanovení priorit (tj. je založena na posouzení rizik), měla by být přiměřená podmínkám společnosti, je dynamická a vychází ze smysluplného zapojení zúčastněných stran ([142]).

([136]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 ze dne 17. května 2017, kterým se stanoví povinnosti náležité péče v dodavatelském řetězci pro unijní dovozce cínu, tantalu a wolframu, jejich rud a zlata pocházejících z oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí (Úř. věst. L 130, 19.5.2017, s. 1).

([137]) Doporučení Komise (EU) 2018/1149 ze dne 10. srpna 2018 o nezávazných pokynech k určování oblastí postižených konfliktem a vysoce rizikových oblastí a jiných rizik v dodavatelském řetězci podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/821 (Úř. věst. L 208, 17.8.2018, s. 94).

([138]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1542 ze dne 12. července 2023 o bateriích a odpadních bateriích, o změně směrnice 2008/98/ES a nařízení (EU) 2019/1020 a o zrušení směrnice 2006/66/ES (Úř. věst. L 191, 28.7.2023, s. 1).

([139]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů a o zrušení nařízení (EU) č. 995/2010 (Úř. věst. L 160, 1.6.2023, s. 1).

([140]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV (Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1).

([141]) Ustanovení čl. 2 odst. 3 nařízení o nucené práci.

([142]) Komentář ke kapitole II odstavci 19 pokynů OECD pro nadnárodní společnosti a klíčové charakteristiky Pokynů OECD pro náležitou péči.

Opatření náležité péče mohou být ovlivněna faktory, jako je velikost společnosti, kontext její činnosti, její postavení v dodavatelských řetězcích, povaha jejích produktů nebo služeb, její zapojení do rizik a povaha a závažnost nepříznivého dopadu ([143]). Například velké společnosti mohou potřebovat formalizovanější a rozsáhlejší systémy pro řízení rizik nucené práce než menší společnosti s omezeným sortimentem produktů, počtem dodavatelských řetězců a zúčastněných stran.

Pokud se hospodářské subjekty rozhodnou provádět náležitou péči s cílem dosáhnout souladu s nařízením, tyto pokyny jim mají pomoci.

Ačkoliv níže uvedené pokyny k náležité péči jsou pouze dobrovolné, uznávají také problémy, kterým čelí malé a střední podniky při provádění náležité péče v oblasti nucené práce, a v příslušných případech doporučují konkrétní opatření přiměřená jejich velikosti a zdrojům. Malé a střední podniky mohou rovněž využívat zdroje dostupné prostřednictvím jednotného portálu pro problematiku nucené práce, jakož i další podpůrná opatření, která bude poskytovat Evropská komise podle článku 10 nařízení.

Společnosti se vyzývají, aby se seznámily s mezinárodními pokyny k náležité péči uvedenými v oddíle 2.2, kde jsou uvedeny další podrobnosti o tom, jak provádět náležitou péči, a v příslušných případech s pokyny týkajícími se náležité péče zveřejněnými Komisí podle jiných právních předpisů EU. Společnosti spadající do oblasti působnosti směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti by se měly seznámit s budoucími pokyny Komise, které budou vydány do 26. července 2027.

6.3.3 *Spolupráce se zúčastněnými stranami*

Smysluplné zapojení zúčastněných stran je důležité v průběhu celého procesu náležité péče. Společnosti by měly vyvinout vhodné, přiměřené a rozumné úsilí, aby smysluplným, včasným a inkluzivním způsobem zapojily potenciálně dotčené skupiny a další příslušné zúčastněné strany do identifikace, posuzování a řešení rizik nucené práce ([144]).

Společnosti by měly určit zúčastněné strany, které by mohly být ovlivněny jejich činností v souvislosti s nucenou prací, včetně zúčastněných stran, jejichž práva jsou nebo mohou být dotčena. V případě nucené práce jsou hlavními dotčenými stranami pracovníci a případně jejich rodinní příslušníci. Rozhovory s pracovníky by měly provádět důvěryhodné třetí strany, aby byla zajištěna důvěrnost, přesnost a bezpečnost respondentů. Pokud to není možné, například v případě státem nařízené nucené práce, měly by společnosti využívat alternativní metody shromažďování informací, jako jsou konzultace s důvěryhodnými a nezávislými odbornými zdroji, organizacemi pracovníků (například odbory), organizacemi občanské společnosti, obránci lidských práv a informačními zdroji uvedenými v databázi EU o rizicích nucené práce.

Mezi další zúčastněné strany mohou patřit místní, regionální nebo celostátní komunity a vlády, organizace občanské společnosti a zástupci pracovníků, národní instituce pro lidská práva, obchodní partneři, průmyslové iniciativy, investoři, akcionáři a spotřebitelé.

Společnosti by také měly přijmout opatření k identifikaci a odstranění překážek bránících účinné účasti zranitelných nebo marginalizovaných zúčastněných stran a zajistit, aby zúčastněné strany nebyly předmětem odvety nebo odplaty, a to i zachováním důvěrnosti nebo anonymity.

Od malých a středních podniků se neočekává, že budou provádět rozsáhlé konzultace nebo činnosti zaměřené na zapojení, ale mohou v příslušných situacích (např. pokud databáze EU o rizicích nucené práce identifikovala určité odvětví nebo zeměpisnou oblast jako potenciálně rizikovou z hlediska nucené práce) zapojit své zúčastněné strany několika způsoby (např. prostřednictvím přímých diskusí s klíčovými dodavateli, zákazníky nebo zaměstnanci).

6.4 **Proces náležité péče**

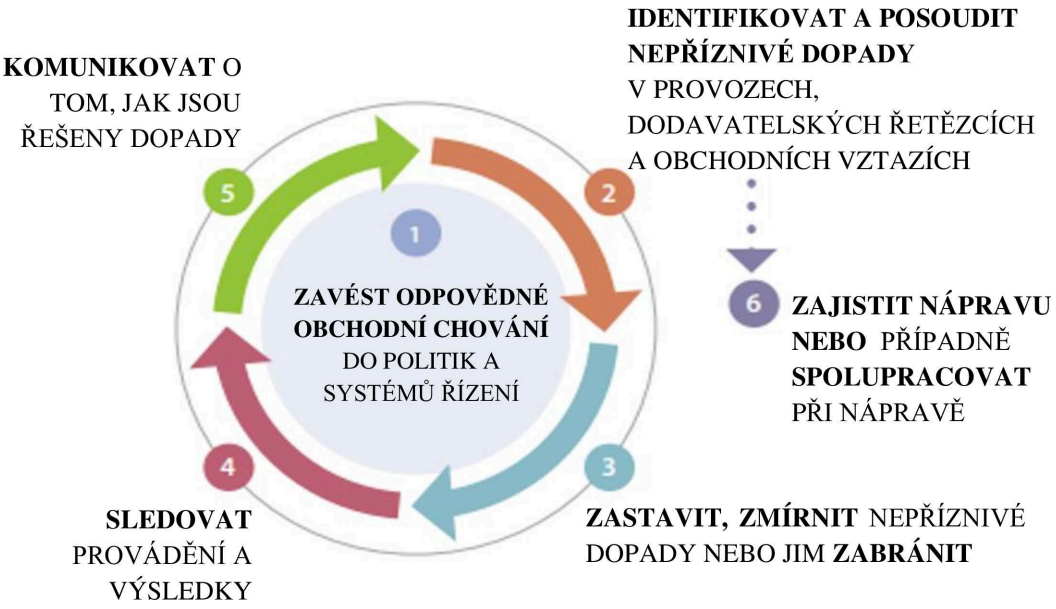
Šestistupňový rámec náležité péče OECD ([145]) představuje celosvětově uznávaný, strukturovaný přístup, který společnostem umožňuje identifikovat a řešit rizika v oblasti lidských práv v rámci jejich provozů a dodavatelských řetězců a zároveň jim umožňuje přizpůsobit přístup jejich příslušným odvětvím, dodavatelským řetězcům a regionálním souvislostem. Rámec poskytuje společnostem základ pro posouzení rizik nucené práce v rámci jejich obecného úsilí o náležitou péči a je rovněž základem pro další příslušné právní předpisy EU, jako je směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti.

([143]) Nepříznivé dopady je termín používaný v mezinárodních pokynech MOP a OECD i ve směrnici EU o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti. V případě nařízení se jedná o dopad skutečného výskytu nucené práce.
([144]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 50, otázka 10.
([145]) Pokyny OECD pro náležitou péči.

Níže uvedené kroky a očekávání vycházejí z rámce OECD a poskytují doporučení specifická pro náležitou péči v oblasti nucené práce. Níže popsaná praktická opatření nepředstavují vyčerpávající seznam „zaškrtávacích políček“ pro náležitou péči, protože ne každé praktické opatření bude vhodné pro každou situaci. Společnosti si mohou samy určit konkrétní opatření a postupy náležité péče ve vztahu k nucené práci způsobem, který je přiměřený a odpovídá jejich konkrétním rizikům, okolnostem a kontextu.

Obrázek 2

Proces náležité péče a podpůrná opatření ([146])

6.4.1 *Krok 1: Začlenit náležitou péči v oblasti nucené práce do firemních politik a systémů řízení rizik* ([147])

6.4.1.1 Vypracovat, propagovat a revidovat politiky společnosti týkající se nucené práce

Společnosti, které chtějí na dobrovolném základě provádět náležitou péči v oblasti nucené práce, by měly ([148]) začlenit náležitou péči v oblasti nucené práce do všech svých příslušných politik a systémů řízení rizik. Nemusí vytvářet zvláštní, samostatný systém nebo politiku náležité péče v oblasti nucené práce, ale mohou přizpůsobit stávající procesy a politiky náležité péče tak, aby identifikovaly a řešily rizika nucené práce. Mohou také přijmout vzorové politiky vypracované průmyslovými sdruženími, organizacemi občanské společnosti nebo iniciativami více zúčastněných stran nebo vycházet z takových politik, pokud jsou vhodné z hlediska velikosti, činností a kontextu společnosti. Pokud posouzení rizik provedené společností identifikuje významná (tj. závažná a pravděpodobná) rizika nucené práce, měla by společnost vypracovat zvláštní politiky pro řešení těchto rizik, v nichž by se odrážela místní situace, rizikové faktory specifické pro dané odvětví a provozní specifika společnosti. Politika společnosti v oblasti nucené práce by měla být vypracována po konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami a měla by zahrnovat:

— závazek dodržovat základní zásady a práva MOP v oblasti práce, mezinárodně uznávané normy týkající se nucené práce a vnitrostátní pracovní zákony a politiky v zemích, kde působí,

— popis přístupu společnosti k náležité péči a jejího postupu při jejím provádění (tj. identifikace, prevence a zmírňování rizik, zapojení zúčastněných stran a v případě potřeby zajištění nápravy nebo spolupráce při zajištění nápravy),

— očekávání, že její zaměstnanci, dceřiné společnosti a obchodní partneři budou dodržovat mezinárodně uznávané normy, spolu s mechanismy pro monitorování a prosazování těchto očekávání.

([146]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 21.
([147]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 22–24 a 56–60; Příručka MOP a IOE, s. 17–19.
([148]) Použití výrazu „by měly“ v této části pokynů odkazuje na doporučení ohledně možných opatření, která by společnosti, jež chtějí na dobrovolném základě provádět náležitou péči v oblasti nucené práce, měly zvážit.

Malé a střední podniky mohou pracovat na základě externí podpory, například ze strany organizací zaměstnavatelů, průmyslových sdružení, odvětvových programů, iniciativ s více zúčastněnými stranami nebo jiných odborníků, aby pochopily, jak řešit otázky nucené práce způsobem, který je přiměřený jejich konkrétní situaci a zdrojům. Kromě toho mohou malé a střední podniky využít databázi EU o rizicích nucené práce, aby měly lepší představu o tom, zda odvětví, v němž působí, a zeměpisné oblasti, z nichž odebírají zboží, mohou být rizikové z hlediska nucené práce.

Politika pro problematiku nucené práce by měla být veřejně přístupná (např. zveřejněním na internetových stránkách společnosti, zpřístupněním v místních jazycích zemí, v nichž působí, atd.) a interně sdělována všem dotčeným zaměstnancům a dalším pracovníkům srozumitelným, přístupným a kulturně vhodným způsobem (např. zveřejněním na intranetu společnosti, zavedením interní komunikační a školicí strategie atd.) ([149]).

Malé a střední podniky mohou využívat jednoduchá a nenákladná opatření ke komunikaci svých politik týkajících se nucené práce, například zveřejnění politiky na svých internetových stránkách nebo na sociálních sítích, poskytnutí krátkého praktického školení svým zaměstnancům nebo začlenění těchto politik do svých zadávacích a nákupních postupů.

Společnosti by měly své politiky náležité péče v oblasti nucené práce pravidelně přezkoumávat a v případě potřeby je aktualizovat, zejména pokud dojde k významné změně, a to s přihlédnutím ke zjištěným rizikům, opatřením přijatým za účelem jejich řešení a výsledkům případného monitorování nebo přezkumu.

6.4.1.2 Začlenit politiky do kontrolních a řídicích systémů

Společnosti by měly rozdělit odpovědnost za provádění jednotlivých aspektů politik náležité péče v oblasti nucené práce mezi příslušná oddělení (např. oddělení řízení rizik nebo compliance, oddělení vývoje produktů, oddělení produkce, oddělení prodeje/marketingu, oddělení (strategického) nákupu atd.), se zvláštním důrazem na ty vedoucí pracovníky, jejichž jednání a rozhodnutí mohou rizika zvyšovat nebo snižovat ([150]). To by mělo zahrnovat i jasné nastavení pravidel správy a řízení a dohled na úrovni vedení nebo představenstva nad těmito politikami. Společnosti by měly svým pracovníkům pomoci porozumět aspektům politik náležité péče v oblasti nucené práce, které se týkají jejich pracovních úkolů, a umět je uplatňovat v praxi. To zahrnuje poskytnutí odpovídajících zdrojů a školení a také zajištění toho, aby vnitřní pobídky byly v souladu s politikami společnosti.

Společnosti by měly vyvinout nebo upravit stávající komunikační a evidenční systémy pro identifikaci, posuzování, zmírňování a prevenci rizik tak, aby mohly následně sdílet informace o politikách týkajících se nucené práce mezi vrcholovým vedením a odděleními odpovědnými za jejich provádění. Měly by také zajistit, aby týmy a obchodní jednotky měly stejné informace o politikách v oblasti nucené práce a rozuměly jim a aby poskytovaly pracovníkům školení o těchto politikách.

Malé a střední podniky mohou rozdělit odpovědnost za provádění a sdílení informací o politikách týkajících se nucené práce v rámci stávajících týmů. Pokud je to možné, měly by být tyto úkoly svěřeny vedoucím pracovníkům a pracovníkům společnosti, kteří již mají zkušenosti, odborné znalosti nebo zájem o otázky náležité péče.

6.4.1.3 Zapracovat politiky a očekávání do spolupráce s dodavateli a dalšími obchodními partnery

Společnosti by měly informovat dodavatele a další příslušné obchodní partnery o klíčových aspektech svých politik a očekáváních v oblasti nucené práce. Politiky by měly být případně zpřístupněny v místních jazycích.

Do smluv nebo jiných písemných ujednání (např. kodexů chování) s dodavateli a dalšími obchodními partnery by společnosti měly zahrnout své podmínky a očekávání ohledně problematiky nucené práce, například: dodržování mezinárodně uznávaných norem; transparentnost, monitoring a podávání zpráv; požadavky na předávání povinností náležité péče dalším článkům jejich vlastních obchodních vztahů, a důvody pro ukončení spolupráce (pozastavení nebo vypovězení smlouvy) v případě nesplnění těchto očekávání ([151]). Smluvní opatření by se měla uplatňovat způsobem, který je v daném kontextu skutečně účinný.

([149]) Příručka MOP a IOE, s. 19.
([150]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 57–59, otázka 1.
([151]) Oddíl 6.4.6. Ukončení obchodního vztahu by mělo být považováno až za poslední možnost.

Společnosti by pokud možno měly začlenit kritéria náležité péče v oblasti nucené práce do svého posouzení před navázáním nového obchodního vztahu. Pokud dodavatelé nebo obchodní partneři obsluhují více zákazníků a odvětví, může to znamenat, že je třeba vzít v úvahu také stávající nebo potenciálně protichůdná očekávání jejich dalších zákazníků či partnerů. Aby se rozdíly v očekáváních zmenšily, mohou společnosti zvážit sladění se s mezinárodními a odvětvovými standardy náležité péče v oblasti nucené práce, spolupráci s dalšími subjekty v odvětví na společných politikách a rámcích pro podávání zpráv a dialog s obchodními partnery o tom, jak omezit a zjednodušit protichůdné požadavky.

Pokud je to možné, měly by společnosti zvážit využití společných (kolaborativních) přístupů k náležité péči prostřednictvím iniciativ v oblasti udržitelnosti na úrovni odvětví, vícero odvětví či zúčastněných stran (například za účelem sdílení znalostí, zvýšení vlivu a zefektivnění opatření náležité péče), přičemž však vždy nesou odpovědnost za to, aby byla jejich náležitá péče prováděna účinně ([152]) a v souladu s pravidly hospodářské soutěže EU. Kolaborativní přístupy mohou náležitou péči podpořit, avšak společnosti by měly posoudit, zda jsou tyto přístupy vhodné k danému účelu v jejich konkrétním kontextu, a v případě potřeby by měly přijmout i další opatření.

Sdílení nákladů a úspory jsou mnohdy výhodou odvětvové spolupráce a mohou být užitečné zejména pro společnosti s omezenými zdroji. Malé a střední podniky mohou například využívat šablony a vzory smluv s dodavateli, které vypracovali obchodní partneři nebo organizace zaměstnavatelů, nebo spolupracovat s jinými podniky ze svého odvětví, které mohou čelit podobným problémům.

Společnosti by také měly poskytnout přiměřené zdroje a školení, aby umožnily dodavatelům a dalším obchodním partnerům porozumět příslušným požadavkům politik v oblasti nucené práce a zavést účinné systémy náležité péče. Tyto zdroje by měly být přizpůsobeny úrovni rizika a provoznímu kontextu těchto dodavatelů a obchodních partnerů. Společnosti by také měly posoudit aspekty svých vlastních činností, obchodního modelu nebo obchodních praktik, které mohou neúmyslně přispívat k rizikům nucené práce nebo vytvářet překážky bránící dodavatelům v provádění náležité péče v oblasti nucené práce ([153]).

Společnosti by měly zvažovat nakupování pouze od dodavatelů, kteří splňují jejich nároky na odpovědné obchodní chování. To může být relevantní zejména v případech, kdy databáze EU o rizicích nucené práce identifikovala určité odvětví nebo zeměpisnou oblast jako potenciálně ohrožené nucenou prací. Za tímto účelem mohou malé a střední podniky zvážit jednoduché a nákladově efektivní metody prověřování dodavatelů (např. kontrolní seznamy nebo žádosti o informace o dosavadní činnosti), aby snížily velikost zdrojů potřebných k identifikaci, monitorování, zmírnění nebo prevenci rizik nebo skutečných dopadů po uzavření smlouvy s dodavatelem.

6.4.2 *Krok 2: Identifikovat a posoudit rizika nucené práce v provozech, dodavatelských řetězcích a obchodních vztazích společnosti* ([154]).

6.4.2.1 Provést analýzu rozsahu rizik nucené práce v rámci společnosti.

Společnosti by měly důkladně analyzovat své činnosti a případně i své obchodní vztahy, aby určily obecné oblasti, v nichž jsou rizika nucené práce největší a jejich výskyt nejpravděpodobnější. Měly by zvážit rizikové faktory specifické pro danou zeměpisnou oblast, odvětví, produkt nebo společnost na základě relevantních informačních zdrojů ([155]). Od společností se očekává, že budou rozsah obecných oblastí rizik určovat způsobem přiměřeným své velikosti a zdrojům a na základě informací, které jsou jim přiměřeně dostupné. Například databáze EU o rizicích nucené práce obsahuje orientační a nevyčerpávající informace o rozšířených a závažných rizicích nucené práce spojených s konkrétními zeměpisnými oblastmi a produkty na základě veřejně dostupných údajů ([156]). Malé a střední podniky a další společnosti s omezenými zdroji mohou tuto databázi využít ke stanovení své rizikové škály. Pokud se společnost dozví o rizicích nucené práce jinak než touto svou analýzou, měla by být tato rizika rovněž součástí procesu identifikace.

([152]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 51–54, otázky 12 a 13.
([153]) Oddíl 6.4.3.2 těchto pokynů o možných opatřeních za účelem úpravy nebo změny obchodních postupů společnosti.
([154]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 25–28 a 61–73; Příručka MOP a IOE, s. 20–59.
([155]) Další informace o rizikových faktorech viz pokyny OECD pro náležitou péči, s. 62, otázka 20; Příručka MOP a IOE, s. 22–25. Komise vydá pokyny ohledně rizikových faktorů podle směrnice o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti do 26. července 2027.
([156]) Další zdroje informací, které je třeba vzít v úvahu při posuzování rizik nucené práce na zeměpisné a odvětvové úrovni, viz Příručka MOP a IOE, s. 24–25.

Stanovení rozsahu rizik by mělo být pravidelně přezkoumáváno a aktualizováno v případě důležitých změn (např. rozšíření společnosti nebo jejího zdroje, významný vývoj nových produktů, restrukturalizace společnosti, věrohodné informace o nových možných rizicích nucené práce atd.).

6.4.2.2 Provést hloubkové posouzení nejvýznamnějších rizik nucené práce.

Na základě výsledků stanovení rozsahu rizik by společnosti měly provést hloubkové posouzení činností, dodavatelů a dalších obchodních vztahů v oblastech a u produktů, kde byla zjištěna nejvýznamnější rizika nucené práce. Posouzení by mělo společnostem umožnit identifikovat jejich vysoce rizikové činnosti a obchodní vztahy. Společnosti by měly provádět posouzení v těchto situacích: pokud dosud nebyly posouzeny vztahy s vysokým rizikem, před navázáním nových obchodních vztahů první úrovně s vysokým rizikem, nebo pokud se změnil rizikový kontext u stávajících obchodních vztahů s vysokým rizikem. Pokud již existují věrohodná posouzení rizik vyplývajících z určitých obchodních vztahů, je vhodné, aby společnosti přezkoumaly jejich závěry a zaměřily se na řešení identifikovaných rizik.

Míra podrobnosti a hloubka těchto posouzení rizik by měla být úměrná velikosti, zdrojům a míře zapojení společností do rizik, jakož i závažnosti a pravděpodobnosti rizika. Příklady forem hodnocení zahrnují přezkumy dokumentů, sebehodnocení dodavatelů, inspekce a audity na místě, rozhovory s pracovníky a dialog se zúčastněnými stranami. Jako základ pro hloubkové posouzení rizik za účelem identifikace rizik nucené práce v provozech a dodavatelských řetězcích by společnostem měly posloužit pokyny MOP k ukazatelům nucené práce ([157]) a pokyny OECD ke zdrojům pro hloubkové posouzení ([158]). Společnosti mohou rovněž využívat informační zdroje uvedené v databázi EU o rizicích nucené práce, pokud jde o konkrétní zeměpisné oblasti a produkty.

V situacích, které mohou zahrnovat státem nařízenou nucenou práci, by společnosti měly posoudit širší právní, institucionální a politické souvislosti ([159]) a ověřit, zda neexistují důkazy o státní politice nebo státem schválené praxi, která přímo nebo nepřímo nařizuje nebo legitimizuje používání nedobrovolnosti nebo donucení při přidělování lidských zdrojů, nebo o jiném zneužívání státní moci, jak je popisuje MOP ([160]). Vzhledem k tomu, že tradiční posouzení a audity na místě jsou v těchto souvislostech značně nespolehlivé, musí hloubkové posouzení zahrnovat nezávislý sekundární výzkum, zprávy mezinárodních organizací, odbornou analýzu rizik a důvěryhodné údaje od občanské společnosti. Databáze EU o rizicích nucené práce obsahuje také konkrétní informace o některých případech rizik státem nařízené nucené práce.

6.4.2.3 Posoudit zapojení společnosti do zjištěných rizik nucené práce

Míra zapojení společnosti do rizika nucené práce je jedním z faktorů, které je třeba zohlednit v rámci celkového posouzení při určování toho, jak by společnost měla na riziko reagovat (v rámci kroku 3) a zda by měla zajistit nápravu (v rámci kroku 6) ([161]).

Společnost „způsobuje“ riziko nucené práce, pokud její činnost, ať už jde o jednání nebo opomenutí, sama o sobě postačuje k tomu, aby vedla k riziku nucené práce.

Společnost společně způsobuje riziko nucené práce nebo „přispívá“ k němu, pokud její činnost způsobuje toto riziko ve spolupráci s jinými společnostmi, nebo pokud tato činnost způsobuje či usnadňuje toto riziko nebo podněcuje jinou společnost k jeho zapříčinění.

6.4.2.4 Upřednostnit nejvýznamnější rizika nucené práce

Pokud není možné okamžitě zabránit všem zjištěným rizikům nucené práce, zmírnit je nebo odstranit, měly by společnosti v souladu s přístupem k náležité péči založeným na posouzení rizik nejprve řešit nejvýznamnější rizika, a to podle jejich závažnosti a pravděpodobnosti ([162]).

([157]) https://www.ilo.org/publications/identification-forced-labour-guidance-practitioners a MOP, Těžké odhalit, ještě těžší vyčíslit.

([158]) Další informace o možných zdrojích pro posouzení rizikových faktorů nucené práce naleznete v pokynech OECD pro náležitou péči, s. 65–96, zejména otázky 23, 25 a 28.

([159]) Příručka MOP a IOE, s. 56.

([160]) Příručka MOP a IOE, s. 54.

([161]) Společnosti, na něž se vztahují povinnosti podle směrnice (EU) 2024/1760 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti, by měly určit míru svého zapojení a odpovědnosti v souladu s pravidly stanovenými touto směrnicí.

([162]) Nucená práce je ze své podstaty velmi závažným porušením lidských práv. Stanovení priorit by proto nemělo být chápáno jako relativizace újmy, ale jako nástroj pro zaměření preventivního a zmírňovacího úsilí tam, kde jsou rizika nucené práce nejpravděpodobnější a nejrozšířenější.

Společnosti by měly identifikovat rizika, která lze okamžitě řešit, zcela nebo částečně. Okamžitá opatření by měla zahrnovat řešení činností, jimiž společnost způsobuje rizika nucené práce nebo k nim přispívá, například přijetí rychlých interních opatření, jako je aktualizace smluvních podmínek s dodavateli a širších nákupních postupů společnosti, nebo úprava auditních protokolů tak, aby se zaměřily na dříve opomíjené rizikové oblasti. Pokud jsou rizika spojena s obchodními vztahy, měly by společnosti posoudit, zda jejich partneři mají zavedeny vhodné politiky a postupy pro identifikaci, posuzování a řešení rizik nucené práce.

Společnosti by měly zvážit upřednostnění rizik státem nařízené nucené práce vzhledem k jejich závažnosti a vysoké pravděpodobnosti v určitých odvětvích, dodavatelských řetězcích a lokalitách.

Jakmile jsou identifikována a řešena nejvýznamnější rizika, měla by společnost přejít k dalším rizikům.

6.4.3 *Krok 3: Předcházet rizikům nucené práce, zmírnit je a odstranit* ([163])

6.4.3.1 Přijmout vhodná opatření k prevenci, zmírnění nebo odstranění rizik nucené práce

Na základě posouzení zapojení společnosti do rizik nucené práce by společnosti měly přijmout vhodná opatření k řízení zjištěných rizik a reakci na ně.

Společnosti by se měly v první řadě zaměřit na prevenci, která je hlavním cílem náležité péče ([164]). Jakmile jsou rizika nucené práce identifikována, měly by společnosti přijmout opatření za účelem jejich prevence (tj. snížení pravděpodobnosti nebo závažnosti rizik), nebo pokud prevence není možná, rizika přiměřeně zmírnit (tj. snížit jejich pravděpodobnost nebo závažnost).

Pokud společnosti zjistí skutečný dopad nucené práce na své provozy nebo dodavatelské řetězce produktu, nesmí tento produkt podle nařízení uvádět nebo dodávat na trh EU ani jej vyvážet ([165]).

Opatření přijatá společnostmi musí být i) vhodná k dosažení cíle prevence nebo případně ukončení rizik, ii) úměrná závažnosti a pravděpodobnosti rizik a zapojení společnosti do těchto rizik a iii) odpovídající kontextu (jako je velikost společnosti, odvětví a složitost jejích dodavatelských řetězců, jakož i její vliv na příslušné obchodní vztahy).

Možná opatření za účelem prevence, zmírnění nebo odstranění rizik nucené práce mohou zahrnovat následující činnosti:

— ***Vypracování plánů prevence nebo nápravných opatření a jejich provádění***

Pokud je to nezbytné vzhledem k povaze nebo složitosti požadovaných opatření, měly by společnosti vypracovat a zavést preventivní nebo nápravné akční plány, v nichž budou popsána opatření za účelem prevence, odstranění nebo zmírnění rizik nucené práce. Plány by měly jasně vymezit příslušné ukazatele nucené práce, popsat zjištěné problémy a jejich základní příčiny, specifikovat preventivní nebo nápravná opatření potřebná k řešení rizik, přidělit odpovědnost příslušným pracovníkům nebo oddělením společnosti, stanovit jasný časový rámec pro provádění a případně stanovit kvalitativní a kvantitativní ukazatele pro měření zlepšení ([166]).

Společnosti, a zejména malé a střední podniky, mohou v této oblasti využít podpory odvětvových iniciativ a iniciativ s více zúčastněnými stranami, obchodních organizací nebo větších obchodních partnerů a vypracovat jednoduché akční plány zaměřené na významná rizika nucené práce.

— ***Přizpůsobení nebo úprava obchodních postupů***

Společnosti by měly usilovat o předcházení rizikům nucené práce, jejich odstranění nebo zmírnění tím, že upraví či pozmění určité aspekty svých činností. To může zahrnovat například úpravu obchodních plánů, strategií a postupů společnosti (včetně nákupních postupů, návrhu produktů a distribuce), provozních procesů (včetně produkčních procesů, časových harmonogramů objednávek), interních řídicích systémů, jakož i zařízení a infrastruktury.

([163]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 29–31 a 74–81; Příručka MOP a IOE, s. 60–83.
([164]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 16.
([165]) Oddíl 3.1.
([166]) Podrobnosti o obsahu plánů nápravných opatření viz Příručka MOP a IOE, s. 61–63, nástroj 7.

— ***Využití a zvýšení tlaku k ovlivnění změn v jiných společnostech***

Společnosti mají různou míru vlivu vůči jiným společnostem. To určuje jejich schopnost ovlivňovat zlepšení pracovních podmínek tím, že podnítí změnu širšího prostředí nebo nesprávných postupů obchodního partnera, který způsobuje újmu ([167]). Rozsah vlivu společnosti závisí na faktorech, jako je smluvní nebo provozní vliv společnosti na dodavatele, objem nebo hodnota nákupů od dotyčného dodavatele, jeho postavení na trhu a jeho úloha v dodavatelském řetězci.

Společnosti by měly v rámci možností a přiměřeně svým prostředkům využívat svůj vliv, aby přiměly obchodní partnery k prevenci rizik, jejich zmírnění nebo odstranění. To může zahrnovat například začlenění očekávání náležité péče do smluv, spojení obchodních pobídek s prováděním náležité péče a dialog s obchodními partnery nebo orgány v zemi, kde se mohou vyskytovat rizika nucené práce. Náležitou péči mohou podpořit smluvní doložky a záruky, avšak měla by je doprovázet vhodná následná a ověřovací opatření a samy o sobě by neměly být považovány za dostatečné.

Omezený vliv společnosti nesnižuje její odpovědnost za prevenci nebo řešení rizik nucené práce. Pokud je vliv omezený, měly by společnosti aktivně hledat způsoby, jak jej posílit prostřednictvím společných (kolaborativních) přístupů (jako jsou kolektivní odvětvové programy nápravných opatření nebo nápravy), budováním kapacit a poskytováním podpory, případně spoluprací s partnerem v dodavatelském řetězci, který má vliv na subjekt, na jehož úrovni byla nucená práce identifikována.

Malé a střední podniky a další společnosti, které mohou mít omezený vliv, se mohou snažit ovlivnit obchodní partnery prostřednictvím těchto kolaborativních přístupů, jakož i prostřednictvím smluvních ujednání a předběžnou kontrolou odpovědnosti dodavatelů. Společnosti, které vstupují do smluvních vztahů s malými a středními podniky, by měly zajistit, aby podmínky smlouvy byly přiměřené, a zvážit, zda jsou pro malé a střední podniky zapotřebí zvláštní podpůrná opatření.

U rizik spojených s obchodními partnery, s nimiž společnost nemá smluvní vztah, mohou společnosti – pokud je to možné – požádat své smluvní obchodní partnery, aby nasměrovali nákup či jiné činnosti k partnerům, kteří jsou předem prověřeni nebo mají věrohodné procesy náležité péče vůči svým dodavatelům, případně požádat své dodavatele, aby tak učinili. Společnosti se mohou také přímo zapojit do spolupráce s nesmluvními vysoce rizikovými obchodními partnery, obdobně jako se svými smluvními partnery, včetně využívání společných (kolaborativních) přístupů, které minimalizují duplicitní a/nebo nadměrné požadavky na poskytování údajů.

Pokud rizika nucené práce vyplývají ze systémových problémů, které společnost nemůže ovlivnit (např. vysoká míra chudoby, systémová diskriminace menšinových skupin), měla by se společnost snažit tyto problémy řešit prostřednictvím spolupráce s vládami, zjištění existujících iniciativ nebo spolupráce v rámci odvětví ([168]). Může se však stát, že v situacích, kdy se jedná o státem nařízenou nucenou práci, nemusí být vlády ochotny se společnostmi spolupracovat nebo řešit systémové problémy, na které společnosti upozorňují ([169]).

Malé a střední podniky působící ve vysoce rizikových regionech se mohou připojit ke kolektivním iniciativám nebo spolupracovat s nevládními organizacemi či odvětvovými skupinami, které jednají s příslušnými vládami.

— ***Podpora obchodních vztahů***

Společnosti by měly vyvinout přiměřené úsilí na základě posouzení rizik, aby podpořily dodavatele a další obchodní partnery při identifikaci, prevenci a zmírňování rizik. Podpůrná opatření mohou zahrnovat například spolupráci s nimi při vypracovávání a provádění plánů prevence nebo nápravných opatření, poskytování technického poradenství nebo školení, usnadnění jejich účasti na příslušných iniciativách v této oblasti a dialogu s obchodními partnery nebo usnadnění přístupu k místním poskytovatelům služeb, budování kapacit, školení, modernizaci systému řízení a případně finanční podporu a závazky v oblasti získávání zdrojů. V kontextu větší společnosti a jejích obchodních partnerů z řad malých a středních podniků by měla být podpora cílená a přiměřená zdrojům, znalostem a omezením malých a středních podniků.

([167]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 78, otázka 36.
([168]) Další informace o tom, jak řešit systémové problémy, viz pokyny OECD pro náležitou péči, s. 76, rámeček 6.
([169]) Příručka MOP a IOE, s. 54.

— ***Ukončení obchodního vztahu***

Pokud společnost odhalí ve svých dodavatelských řetězcích riziko nucené práce, které nedokáže odstranit, měla by v krajním případě zvážit ukončení spolupráce s dodavatelem nebo obchodním partnerem. Společnosti by měly zvážit ukončení obchodního vztahu zejména v případech, kdy jsou zjištěná rizika nucené práce nenapravitelná, neexistuje žádná rozumná vyhlídka na změnu, předchozí pokusy o zabránění rizikům nebo jejich zmírnění selhaly nebo obchodní partner, který riziko způsobil, nepřijímá nebo nemůže přijmout okamžitá opatření, aby těmto rizikům zabránil nebo je zmírnil. Společnosti by pokud možno měly využívat svůj vliv.

Pokud jsou všechny snahy o změnu situace – včetně uplatnění nebo zvýšení vlivu – neúspěšné a riziko nucené práce přetrvává, je třeba, aby společnost obchodní vztah ukončila.

V takovém případě by společnost měla zajistit odpovědné ukončení na základě dodržení vnitrostátních právních předpisů, mezinárodních pracovních norem a kolektivních smluv. Měla by předem s obchodním partnerem formulovat možná eskalační opatření pro ukončení obchodního vztahu a poskytnout jeho vedení a odborové organizaci, je-li zřízena, podrobné informace podporující rozhodnutí tento vztah ukončit. Společnost by se měla snažit předejít veškerým nepříznivým dopadům plynoucím z ukončení, zmírnit je nebo je odstranit, měla by rovněž poskytnout dotčenému obchodnímu partnerovi přiměřenou výpovědní lhůtu a rozhodnutí průběžně kontrolovat.

Skutečnost, že doba trvání obchodního vztahu je dána smlouvou nebo že je dodavatel klíčovým obchodním partnerem, nemůže hospodářský subjekt úspěšně použít jako důvod k tomu, aby se vyhnul dodržování zákazu nucené práce.

V případě státem nařízené nucené práce, kdy je vliv společnosti na státní nařízení obvykle neúčinný a náprava je možná jen zřídka, může být ukončení spolupráce jediným schůdným opatřením ke zmírnění nebo ukončení rizika nucené práce.

6.4.4 *Krok 4: Monitorovat a posuzovat provádění a výsledky* ([170])

6.4.4.1 Monitorovat provádění a účinnost opatření náležité péče společnosti

Společnosti by měly provádět průběžné monitorování s cílem posoudit provádění a účinnost svých opatření náležité péče v oblasti nucené práce, zejména jejich reakce na rizika nucené práce, a případně všech odvětvových a vícestranných iniciativ, jichž jsou součástí.

Monitorování by mělo přesahovat rámec vlastních činností společnosti a mělo by zahrnovat monitorování a pravidelné posuzování obchodních partnerů a dodavatelů, ověřovat, zda se provádějí opatření ke zmírnění rizik a zda jsou tato opatření účinná při řešení rizik, nebo zda je třeba je upravit.

Monitorování by pokud možno mělo být založeno na smysluplných kvalitativních a kvantitativních ukazatelích k měření pokroku při plnění cílů, jako například: podíl preventivních nebo nápravných opatření provedených v plánovaných lhůtách; podíl zúčastněných stran, které se domnívají, že rizika byla dostatečně řešena nebo že mechanismy pro podávání stížností jsou účinné; nebo četnost opakujících se problémů spojených s dříve zjištěnými riziky. Společnosti by měly zajistit, aby ukazatele byly navrženy tak, aby poskytovaly přehled o tom, zda jsou opatření účinně prováděna v praxi a zda vedou ke zlepšení výsledků.

Konkrétní metody používané ke sledování provádění a četnost monitorování budou záviset na provozním kontextu, velikosti společnosti a jejím rizikovém profilu. Metody sledování mohou zahrnovat posouzení informací z mechanismů pro stížnosti a zpětnou vazbu od zúčastněných stran ([171]). Nejzávažnějším a nejpravděpodobnějším rizikům nucené práce, ať už v rámci vlastních činností společnosti nebo v souvislosti s jejími obchodními vztahy, by měla být při monitorování věnována nejintenzivnější a nejčastější pozornost.

([170]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 32 a 82–84 a příručka MOP a IOE, s. 84–87.

([171]) Další informace o tom, jak mohou společnosti sledovat své činnosti v oblasti náležité péče, viz pokyny OECD pro náležitou péči, s. 82–83, otázka 42.

Pokud se rizika týkají státem nařízené nucené práce, měly by se společnosti zaměřit na monitorování údajů od MOP a nezávislých odborníků. Malé a střední podniky se mohou opřít o kolektivní sledování prostřednictvím odvětvových iniciativ nebo iniciativ více zúčastněných stran, začlenit kontroly nucené práce do stávajících monitorovacích procesů a zaměřit se na monitorování omezeného souboru smysluplných ukazatelů dosaženého pokroku, podle nichž lze posoudit účinnost případných opatření náležité péče (například počet podaných a vyřešených stížností pracovníků).

6.4.4.2 Využít výsledky monitorování ke zlepšení procesu náležité péče v oblasti nucené práce

Společnosti by měly využívat výsledků svého monitorovacího procesu a nápravných mechanismů ke zlepšení své politiky a opatření náležité péče v oblasti nucené práce. Politika náležité péče, zjištěná rizika nucené práce a opatření k řešení nucené práce by měla být v příslušných případech aktualizována v souladu s výsledky monitorování a s náležitým zohledněním relevantních informací od zúčastněných stran.

6.4.5 *Krok 5: Informovat o tom, jak jsou řešena rizika* ([172])

6.4.5.1 Informovat navenek o náležité péči společnosti v oblasti nucené práce ([173])

Příslušné informace o náležité péči v oblasti nucené práce by měly společnosti sdělovat veřejně. To by mělo zahrnovat informace o začlenění náležité péče do jejich vnitřních politik a systémů řízení, o oblastech, kde byla zjištěna významná rizika nucené práce, o kritériích použitých ke stanovení priorit rizik nucené práce, o činnostech prováděných za účelem prevence nebo zmírnění těchto rizik a o výsledcích těchto činností. Pokud je to možné, měly by společnosti rovněž informovat o časových plánech a kritériích pro zlepšení, o metodách používaných ke sledování provádění a výsledků a o tom, jak zajišťují nápravu nebo spolupracují na nápravě.

Společnosti by měly zajistit, aby zveřejněné informace byly dostupné a vhodné a aby byly dostatečné k prokázání přiměřenosti reakce společnosti na konkrétní riziko nucené práce ([174]).

Malé a střední podniky se mohou zaměřit na jednoduchá komunikační opatření, jako je zařazení stručné aktualizace do výročních zpráv nebo sdílení výsledků se zaměstnanci a klíčovými zúčastněnými stranami.

6.4.5.2 Zvážit zvláštní formy komunikace o citlivých informacích

Společnosti by měly posoudit, zda se sdělení týká citlivých informací, na které se vztahují pravidla důvěrnosti podle vnitrostátních právních předpisů nebo smluv (např. totožnost klientů, informace o cenách, vztahy s dodavateli), nebo zda představuje potenciální riziko pro zúčastněné strany nebo zaměstnance. V těchto případech by společnosti měly zvážit využití zvláštních forem komunikace, jako je omezení přístupu pouze na určité osoby nebo anonymizace zdrojů ([175]).

V případě státem nařízené nucené práce by společnosti měly být obzvláště ostražité, aby zveřejnění nebo oznámení nevyvolalo odvetná opatření vůči místním zaměstnancům, dodavatelům nebo postiženým pracovníkům.

([172]) Pokyny OECD pro náležitou péči, str. 33 a 85–87 a příručka MOP a IOE, s. 88–90.

([173]) Z těchto pokynů nevyplývají společnostem žádné oznamovací povinnosti. Společnosti, na které se vztahuje povinnost podávat zprávy podle směrnice (EU) 2024/1760 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a směrnice (EU) 2022/2464 o podávání zpráv podniků o udržitelnosti, by měly sdělovat informace o náležité péči v oblasti nucené práce v souladu s požadavky těchto směrnic a vnitrostátních právních předpisů, které je provádějí.

([174]) Další podrobnosti o vhodných způsobech sdělování informací o náležité péči viz pokyny OECD pro náležitou péči, s. 85–86, otázka 46.

([175]) Další podrobnosti o sdělování citlivých informací viz pokyny OECD pro náležitou péči, s. 86–87, otázka 47.

6.4.6 *Krok 6: Zajistit nápravu nebo spolupracovat na nápravě* ([176])

6.4.6.1 Zajistit nápravu dopadů nucené práce nebo spolupracovat na nápravě.

Pokud se rizika nucené práce zjištěná podle kroku 2 a co nejlépe řešená podle kroku 3 projeví v situacích nucené práce, musí společnosti dodržovat zákaz nucené práce a měly by být připraveny zapojit se vodným způsobem do nápravy, jak doporučují mezinárodní standardy náležité péče.

Míra odpovědnosti společností za nápravu bude záviset na jejich podílu na dopadech nucené práce. A proto:

— společnosti, které dopad nucené práce způsobily nebo k němu přispěly (tj. způsobily jej společně s někým jiným), by měly zajistit nápravu tohoto dopadu nebo spolupracovat na nápravě,

— společnosti, které dopad nucené práce nezpůsobily ani k němu nepřispěly, mohou využít svého vlivu, aby přiměly obchodního partnera, který dopad způsobil, k jeho nápravě.

Náprava zahrnuje obnovení situace dotčených osob nebo komunit do stavu rovnocenného nebo co nejbližšího tomu, v němž by se nacházely, kdyby k nucené práci nedošlo ([177]). Měla by být přiměřená účasti dané společnosti na dopadu, jakož i rozsahu tohoto dopadu. Náprava navíc zahrnuje řešení základních příčin nucené práce a předcházení zneužívání v budoucnu.

V závislosti na okolnostech (zejména na povaze a rozsahu dopadu nucené práce) by náprava měla zahrnovat jedno nebo několik z následujících opatření ([178]):

— restituce (např. obnovení osobní svobody nebo svobody pohybu, vrácení dokladů totožnosti či jiných zabavených cenností, proplacení náborových poplatků, vrácení zadržených mezd nebo depozit, obnovení přístupu k základním službám),

— rehabilitace (např. lékařská nebo psychologická pomoc obětem, právní a sociální služby, odborné vzdělávání, alternativní pracovní a výdělečné příležitosti),

— finanční odškodnění (např. náhrada ušlého výdělku, nevyplacených mezd, nadměrných přesčasů, fyzického či psychického utrpení, zneužívajících podmínek souvisejících se zranitelností, klamáním, izolací, zastrašováním a hrozbami nebo zneužívajících pracovních a životních podmínek),

— nefinanční odškodnění (např. zkrácení pracovní doby, dodatečná dovolená, zlepšení bezpečnostních podmínek nebo ubytovacích zařízení),

— záruky, že se situace nebude opakovat (např. nové firemní politiky, systémy řízení a postupy, osvětové a školicí kampaně, postupy v oblasti lidských zdrojů, programy compliance nebo zapojení dodavatelů),

— satisfakce (např. ukončení zneužívajícího jednání, omluvy, uznání odpovědnosti, prohlášení k obnovení důstojnosti, pietní akty),

— vnitřní odpovědnost nebo disciplinární opatření (např. propuštění pracovníků odpovědných za daný dopad).

Při určování vhodné nápravy by společnosti měly zohlednit stávající vnitrostátní mezinárodní standardy či právní předpisy týkající se nápravy (nebo – pokud takové standardy neexistují – precedenty nápravných opatření poskytnutých v obdobných případech) a vést smysluplný dialog s dotčenými zúčastněnými stranami, aby porozuměly jejich preferencím ohledně toho, co představuje vhodnou nápravu.

([176]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 34–36 a 88–91 a příručka MOP a IOE, s. 80–83.
([177]) Nařízení o nucené práci, 36. bod odůvodnění.
([178]) Další informace o hmotněprávních formách nápravy naleznete v příručce MOP a IOE, str. 80–82, nástroj č. 9.

Malé a střední podniky mohou zvážit podporu nápravy prostřednictvím opatření, která jsou přiměřená jejich omezeným zdrojům, například připojením se k odvětvovým iniciativám, spoluprací s nevládními organizacemi, jednáním s odbory, účastí v platformách více zúčastněných stran nebo sdílením nákladů na nápravu s jinými malými a středními podniky.

6.4.6.2 Zajistit mechanismy nápravy nebo s nimi spolupracovat

Ve vhodných případech by podniky měly poskytovat legitimní mechanismy nápravy nebo podávání stížností, jejichž prostřednictvím mohou pracovníci nebo jiné dotčené zúčastněné strany a držitelé práv hlásit stížnosti na nucenou práci, nebo s takovými mechanismy spolupracovat. Tyto mechanismy jsou zaměřeny na zajištění nápravy pro osoby, které již dopad pocítily, ale mohou také sloužit jako systém včasného varování, který upozorňuje na možné dopady nebo na postupy, které vyžadují nápravná opatření, aby se zabránilo budoucím škodám.

Státní mechanismy pro podávání stížností zahrnují soudní postupy (včetně trestního stíhání, soudních sporů a rozhodčího řízení), mimosoudní postupy (například specializované vládní orgány, orgány regulačního dohledu, pracovní soudy nebo vnitrostátní orgány pro lidská práva) a další mechanismy (například národní kontaktní místa OECD pro odpovědné chování podniků). Společnosti by měly v dobré víře s těmito mechanismy spolupracovat a mohou k tomu být povinny podle platných trestněprávních, správních, pracovněprávních nebo jiných právních předpisů. Nestátní mechanismy pro podávání stížností zahrnují mechanismy pro podávání stížností na provozní úrovni, rámcové dohody mezi společnostmi a odbory, iniciativy více zúčastněných stran, komunitní mechanismy pro podávání stížností, kolektivní smlouvy, mechanismy pro podávání stížností v dodavatelském řetězci, partnerství mezi společnostmi a dodavateli a kolektivní mechanismy vedené podniky.

V kontextu státem nařízené nucené práce může být náprava pro oběti nedostupná a pro společnosti neproveditelná, zejména prostřednictvím státních mechanismů. Podle MOP účinná náprava v těchto situacích vyžaduje jako minimální výchozí podmínku, aby: 1) vláda uznala existenci problému a byla skutečně odhodlána provést reformy; 2) bylo umožněno monitorování nebo posuzování nezávislými třetími stranami, a to s pevnými zárukami od státu ohledně bezpečnosti a ochrany účastníků, a 3) existoval nezávislý a věrohodný mechanismus pro podávání stížností, který je přístupný dotčeným osobám a má pravomoc jednat přímo se státními orgány. Pokud tyto podmínky chybějí, měly by společnosti upřednostnit odpovědné ukončení obchodního vztahu ([179]).

6.4.6.3 Zavést mechanismy pro podávání stížností na provozní úrovni

Mechanismy pro podávání stížností (označované také jako mechanismy pro podávání stížností na provozní úrovni) jsou typem nestátního mechanismu pro podávání stížností, který zřizují a spravují jednotlivé společnosti nebo iniciativy spolupráce s cílem umožnit pracovníkům a dalším zúčastněným stranám vznášet obavy přímo související s vlastní činností společnosti nebo s činností jejích obchodních partnerů. Patří k nim například interní mechanismy pro podávání stížností pracovníků nebo systémy pro podávání stížností třetích stran. Procesy podávání stížností a nápravy by se měly zpětně promítnout do identifikace rizik, stanovení priorit, akčních plánů, monitorování a dalších opatření náležité péče.

Společnosti by měly zavést mechanismy pro podávání stížností na provozní úrovni, které splňují určitá kritéria kvality; měly by být legitimní, dostupné, předvídatelné, spravedlivé, transparentní, slučitelné s právy, zdrojem neustálého učení a založené na angažovanosti a dialogu ([180]). Kromě toho by společnosti měly zajistit, aby existoval jasný proces přijímání a řešení stížností, včetně jasného rozsahu a mandátu, vhodného personálního obsazení a zdrojů, jasných lhůt pro vyřízení stížností a zajištění nápravy a účinných postupů postoupení ([181]). Společnosti by měly přijmout opatření k zajištění bezpečnosti a práv stěžovatelů, obětí a dalších zúčastněných stran a k vyloučení rizika odvetných opatření vůči nim, v příslušných případech včetně zajištění důvěrnosti ohledně totožnosti osoby nebo organizace, která stížnost podala.

Malé a střední podniky mohou zvážit jednoduché a přístupné kanály, které splňují výše uvedená kvalitativní kritéria (např. online aplikace pro zasílání zpráv nebo schránky na podněty) a které umožňují pracovníkům a dalším dotčeným stranám bezpečně vznášet obavy a podniku dávají možnost účinně reagovat.

([179]) Příručka MOP a IOE, s. 56.
([180]) Pokyny OECD pro náležitou péči, s. 34–36 a 88–91 a obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv.
([181]) Odkázání na příslušné služby, jako jsou azylové domy, psychosociální péče, právní pomoc, zdravotní služby a důvěryhodné kontakty na orgány činné v trestním řízení. Viz příručka MOP a IOE, s. 45.

7. **PODÁVÁNÍ INFORMACÍ O MOŽNÉM PORUŠENÍ ZÁKAZU NUCENÉ PRÁCE**

7.1 **Úvod**

Cílem této části pokynů, která je vyžadována podle čl. 11 odst. 1 písm. h) nařízení, je pomoci osobám, sdružením a dalším subjektům („předkladatelům“) při strukturování a přípravě podání informací o možném porušování zákazu nucené práce podle nařízení tak, aby je Komise a příslušné orgány mohly účinně zpracovat a prošetřit.

7.2 **Předkládání informací**

7.2.1 *Předkládání informací*

Informace lze předkládat prostřednictvím jednotného místa pro podávání informací, které bude od 14. prosince 2027 přístupné na jednotném portálu pro problematiku nucené práce.

Informace může prostřednictvím jednotného místa pro předkládání informací předložit „jakákoli fyzická nebo právnická osoba nebo sdružení bez právní subjektivity“ ([182]). Týká se to jednotlivců, včetně obětí nucené práce, podniků, obchodních organizací, neziskových organizací a organizací občanské společnosti, spotřebitelských organizací, odborů a dalších organizací.

Předkladatelé mohou předkládat informace buď přímo, nebo prostřednictvím zprostředkovatele (např. právního poradce nebo sdružení), který bude fungovat jako kontaktní místo pro vedoucí příslušný orgán.

V rámci EU musí příslušné orgány zajistit, aby se předkladatelům, kteří jsou považováni za „oznamovatele“ podle směrnice o oznamovatelích ([183]) a kteří získali informace o porušení nařízení v souvislosti s prací, dostalo odpovídající ochrany před rizikem odvety v souladu s požadavky uvedené směrnice. Komise bude rovněž uplatňovat procesní záruky při šetření údajné nucené práce mimo EU.

7.2.2 *Poskytované informace*

Předkladatelé jsou povinni předkládat informace v dobré víře a uvést odůvodnění a důkazy, kterými svá tvrzení dokládají ([184]). Komise vyřadí všechny předložené informace, jež jsou zjevně neúplné, nepodložené nebo poskytnuté ve zlé víře.

Níže je uveden seznam informací, které by byly nejužitečnější, aby Komise a příslušné orgány mohly účinně a účelně posoudit možná porušení zákazu nucené práce. Předkladatelé se vyzývají, aby předložili informace, ke kterým mají přístup. Informace jsou uvedeny ve čtyřech skupinách: kontaktní údaje; obvinění; důkazy; informace o hospodářských subjektech a produktech.

7.2.3 *Kontaktní údaje*

Předkladatel petice nebo jeho zástupce by měl poskytnout své kontaktní údaje, aby Komise nebo příslušný orgán mohly důvěrně klást navazující otázky a informovat předkladatele petice o výsledku svého posouzení. Zúčastněné strany budou moci předkládat informace anonymně v jednotném místě pro předkládání informací, ačkoli to může omezit možnost budoucí komunikace s nimi.

([182]) Ustanovení čl. 9 odst. 2 nařízení o nucené práci.

([183]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (Úř. věst. L 305, 26.11.2019, s. 17).

([184]) Ustanovení čl. 9 odst. 2 nařízení o nucené práci.

7.3 **Obvinění z nucené práce**

Při použití jednotného místa pro předkládání informací budou předkladatelé provázeni jednotlivými kroky, jak vysvětlit souvislosti a důvody svého podání. Předkladatelům se doporučuje, aby svá tvrzení, že produkt pochází ([185]) z nucené práce, vysvětlili co nejpodrobněji. Podání by proto měla obsahovat tyto informace:

- zda je údajná nucená práce uložena soukromým subjektem nebo státním orgánem,
- kde k nucené práci údajně došlo a které pracovní činnosti se týká (zemědělství/sklizeň, produkce/výroba, dobývání/těžba, jiné),
- jak dlouho údajná nucená práce trvá,
- proč předmětné jednání splňuje definici nucené práce (oddíl 3.2) a jaké jsou příslušné ukazatele rizika (oddíl 3.4),
- druh a počet pracovníků/obětí, kterých se porušení týká (včetně toho, zda se týká dětí),
- kontaktní údaje všech osob nebo organizací, které mohou svědčit (pokud souhlasí s tím, aby byly kontaktovány).

Předkladatelé by měli rovněž uvést, zda – pokud je jim známo – podobné informace již byly předloženy stejnému nebo jinému veřejnému či soudnímu orgánu (a pokud ano, kterému) a/nebo médiím či jiným investigativním zpravodajským agenturám.

7.4 **Důkazy o nucené práci a podpůrné dokumenty**

Předkladatelé by pokud možno měli předložit příslušné podpůrné důkazy dokládající tvrzení o nucené práci. Tyto důkazy mohou mít mnoho různých forem, včetně příkladů uvedených v oddíle 4.7.

7.5 **Informace o dotčených hospodářských subjektech a/nebo produktech**

Předkladatelé by měli do svých podání zahrnout informace o hospodářských subjektech a/nebo produktech, jichž se tvrzení týkají.

Pokud jde o hospodářské subjekty, nejužitečnější by byly zejména tyto informace:

- kontaktní údaje hospodářského subjektu (subjektů) (jména a adresy), který v EU vyrábí, dováží, distribuuje nebo prodává produkty údajně pocházející z nucené práce nebo který tyto produkty z EU vyváží, pokud možno včetně údajů o členském státě (členských státech), v němž k výrobě, dovozu, distribuci, prodeji nebo vývozu dochází,
- pokud možno popis obchodních činností hospodářského subjektu (subjektů), vůči němuž je tvrzení vzneseno,
- pokud možno vysvětlení vztahu mezi předkladatelem a dotčeným hospodářským subjektem (subjekty) (např. zaměstnanec, konkurent, zákazník), a informace o tom, zda již předkladatel komunikoval s tímto subjektem (subjekty) ohledně daného tvrzení.

([185]) To zahrnuje těžbu v případě surovin a sklizeň v případě zemědělských produktů, jakož i všechny fáze produkce a výroby konečného produktu.

Pokud jde o produkty, nejužitečnější by byly zejména tyto informace:

— popis produktu (produktů) údajně pocházejících z nucené práce a jejich vazba na trh EU (např. místo produkce nebo dovozu do EU, místo prodeje v EU nebo vývozu z EU), pokud možno včetně kódu HS nebo kódu KN,

— pokud je to relevantní, popis částí, které údajně pocházejí z nucené práce,

— pokud možno, vzorkové fotografie dotčeného produktu (produktů),

— pokud možno, informace o dodavatelském řetězci produktu, včetně výrobců nebo producentů vyrábějících hotový produkt (hotové produkty) a – pokud je to relevantní – informace o dodavatelích vstupů a surovin, s uvedením, které části dodavatelského řetězce nucená práce údajně týká,

— pokud jsou k dispozici, identifikační údaje produktu (např. popis, název nebo značka produktu, typ, označení, model, šarže nebo sériové číslo uvedené na výrobku, jeho obalu nebo souvisejícím dokumentu, QR kódy nebo čárové kódy).

7.6 **Jak se bude s poskytnutými informacemi nakládat?**

7.6.1 *Úvodní posouzení*

Pokud Komise obdrží informace o údajných porušeních prostřednictvím jednotného místa pro podávání informací, nejprve přezkoumá přípustnost obdržených informací a vyřadí všechna podání, která jsou zjevně neúplná, nepodložená nebo učiněná ve zlé víře.

Pokud jsou informace přípustné a týkají se nucené práce, která údajně probíhá mimo EU, posoudí je Komise sama. Pokud se informace týkají nucené práce, která údajně probíhá na území členského státu EU, předá Komise obdržené informace příslušnému orgánu tohoto členského státu, který je následně posoudí.

Vedoucí příslušný orgán poté kontaktuje předkladatele, aby v přiměřené lhůtě potvrdil příjem předložených informací.

Vedoucí příslušný orgán poté pečlivě a nestranně posoudí obdržené informace spolu s dalšími relevantními informacemi získanými z jiných zdrojů a na základě tohoto posouzení rozhodne o případném šetření.

7.6.2 *Dialog s předkladatelem*

Vedoucí příslušný orgán může při provádění posouzení nebo následného šetření kontaktovat žadatele, aby si vyžádal vysvětlení nebo doplňující informace. Pokud od předložení informací uplynula delší doba, může vedoucí příslušný orgán konzultovat s předkladatelem případnou změnu situace nebo nové důkazy.

Vedoucí příslušný orgán bude předkladatele v přiměřené lhůtě informovat o výsledku svého posouzení, zejména o tom, zda se rozhodl v šetření pokračovat, či nikoli. Přesný časový rámec bude záviset na specifikách daného případu.

7.7 **Důvěrnost a ochrana údajů**

7.7.1 *Zachování důvěrnosti*

Informace předložené předkladatelem budou použity výhradně pro účely šetření ohledně údajného porušení zákazu nucené práce podle nařízení, pokud není v souladu s právem EU nebo vnitrostátním právem požadováno jinak. Zejména pokud informace obsahují také podezření na trestný čin, mohou být sdíleny také s relevantními orgány členských států pro účely trestního vyšetřování.

Komise a příslušné orgány budou s poskytnutými informacemi a totožností žadatele zacházet jako s důvěrnými v souladu s právem EU a vnitrostátním právem, které je v souladu s právem EU.

S předloženými informacemi se proto bude zacházet jako s důvěrnými, pokud předkladatel výslovně neoznačí určité informace jako nedůvěrné nebo pokud tyto informace již nejsou veřejně dostupné.

Komise může zveřejnit obecné informace v souhrnné podobě, ale učiní tak způsobem, který chrání totožnost předkladatele, důvěrnost informací a totožnost ostatních stran.

7.7.2 *Nakládání s osobními údaji*

Veškeré zpracování osobních údajů Komisí a příslušnými orgány bude probíhat v souladu s právem EU o ochraně osobních údajů, zejména s obecným nařízením o ochraně osobních údajů ([186]), s povinnostmi orgánů a institucí EU v oblasti ochrany údajů, které zajišťují soulad s nařízením GDPR ([187]), jakož i se směrnicí o ochraně fyzických osob ([188]).

([186]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

([187]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39).

([188]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 89).